

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Nrui de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.INSERTIUNILE
se primesc la administrație.Mulțămite publice și Loc de
schis costă fiecare șir 20 lit.
Manuscrisurile nu se în-
poiază.

In jurul școlii de fete din Arad.

În coloanele noastre, pe cum se va fi observat, s'a pus în timpul din urmă o deosebită sollicitudine în tratarea temeinică a problemelor școlare de actualitate. Pe baza unor date certe și a unor experiențe pozitive, făcute de bărbații noștri competenți, s'a dat alarma cuvenită împotriva stărilor de decadentă, în cari se scufundă, văzând cu ochii, școlile noastre inferioare. S'a zăgrăvit întreaga iconă fioroasă ce-a rămas pe urma închiderii celor vre-o cinci sute de școli și pe urma teribilei neglijențe în învățământul elementar din regiunile de pe la periferiile românismului, unde maghiarismul bântuie ca un flagel fără cruțare. Și credem a fi fost expresia deplinului adevăr, când am atribuit o mare parte a împrejurărilor, cari au provocat această stare de regres cultural al neamului nostru, nu atât mâinei sufocătoare a guvernelor ungurești, cât în primul rând *slăbiciunilor noastre*. În întocmirea gospodăriei noastre și în munca de îngrădire a școlilor împotriva invaziei limbei vrăjmașe, ce o amenință din partea statului, noi nu ne-am grăbit prea tare și nu am urmărit un sistem de întărire sigură. Legilor maghiarizatoare nu am opus destulă rezistență. În corporațiile noastre confesionale oficiale au lipsit cuvenitele date statistice, pentru o sigură orientare a factorilor executivi și, până la un punct, a lipsit și stăruința dâră pen-

tru salvarea școlilor amenințate. Inițiativa particulară nu a dat rezultate suficiente și nici n'a fost destul de încurajată! Și nici băncile naționale nu și-au fixat pe toată linia o conduită în această direcție, mărindu-și pornirile spre o jertfă mai simțită.

După multe alte cazuri cunoscute din cari se pot adevăra aceste afirmațiuni, ne vom opri de data asta asupra unei chestiuni, mai apropiată de noi și mai scumpă sufletului nostru, deoarece ne interesează deaproape. E vorba de *problema școlii superioare de fete din Arad*.

Știm noi cu toții ce rol le este rezervat femeilor în lupta pentru viață și mai ales la un popor prigonit, ca al nostru, la care toată educația sufletească a generațiilor revine mamelor. Dar pregătirea acestei misiuni a femeii la noi nu se face cu simple fraze, de un patriotizm răsuflat, nici cu înșirarea tuturor figurilor feminine dintr'un manual de istorie, nici cu articole de gazetă, pline de banalități. A sosit și pentru noi în sfârșit ora, când trebuie să așezăm învățământul pentru fete pe un temel mai serios și mai responsabil cu nivelul exigențelor vremii, deschizându-le orizonturi din ce în ce mai largi de cunoștințe. Simțim parcă tot mai mult trebuința de a ne avea școlile noastre naționale de fete, căci ne dăm seama de consecințele înstrăinării spiritului lor în școlile de stat sau de călugărițe. Farmecul limbei lor naționale se pierde. Contactul intim cu comorile sufletești și cu tra-

dițiile poporului lor lăncezește. Și însași viața de familie și de credințe politice, la mame lipsite de școală românească, dispore sau se falsifică cu încetul.

Mai cu seamă în regiuni ungurești, unde contactul zilnic cu dușmanii noștri naturali ne influențează moravurile pe nesimțite și ne face femeia română din ce în ce mai nesimțitoare față de tot ce e rasă și semnificație etnică, școlile aceste se impun de sine, ca *sentințele firești!* Desigur convingerea aceasta a fost și cauza binecuvântată, pentru care femeile române din Arad, adunate într'o societate, au întemeiat aici o școală de fete. Este un punct strategic și Aradul și izbiturile adversarilor în potruva românismului răsună și aici cu zgomot infernal, încât o școală de fete, care să completeze în mod armonic învățământul celorlalte instituțiuni școlare, o cereau și o cer împrejurările în mod cu totul impetuos.

Școala aceasta din Arad există ea mai de mult. Pe la anul 1890, când Societatea femeilor române a pus-o sub scutul confesional al Eparchiei aradane, a fost însă abia un început modest, un cămin fără pretenții și soarta ei a rămas, în cursul unui șir îndelungat de ani, exact ca soarta Cenușăresei din poveste! Condițiile reduse de existență nu-i îngăduiau o funcționare mai bogată în progrese. Ea adăpostește eleve puține și forțe didactice, insuficiente pentru cerințele timpului. În timp de vre-o zece ani, când societatea protectoare a femeilor și-a suspendat activitatea, a trebuit în urmă-

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA".

Osânda lui Pontiu Pilat.

De Al. Ciura *).

Zis-a lui Pilat:
Ce e adevărul?
Ioan 18, 38.

Când fostul procurator din Iudeea și-a închis ochii pentru totdeauna, în palatul lui din Sicilia, fata cea mai mare se bocia la căpătâiul lui.

Murise liniștit, cu acea amărăciune a omului mândru, care vede cum munca cinstită a unei vieți e nesocotită, chiar în o vreme când simțea așa de mult lipsa toiagului, pe care avea să-și sprijinească bătrînețele.

Tiberiu murise chiar în zilele când el zărea

*) Pentru luminarea acelor, cari află că trebuia să iscălesc și eu declarația prietenilor mei Goga, Agârbiceanu și Lupaș, declar:

1. Nusimțiam **necesitatea** unei declarații, căci n'am scris în coloanele „Tribunei” decât foiletoane, și procedeul de a țări colaboratorii literari ai unui jurnal în hărțuiriile articolelor de fond este, după modesta mea părere: **terorizare**.

2. Scriitorii, cari au făcut literatură în coloanele „Tribunii”, pe vremea apogeei ei, ar fi niște lași, dacă ar părăsi-o în zilele grele, câtă vreme au convingerea, că foaia nu s'a abătut dela calea adevărului.

Al. Ciura.

de pe navă țărnișii adorați ai Italiei, unde spera să-și ocrotească zilele puține ce i-le va fi rănduit zeitatea fățarnică a norocului.

Se înșelă amar.

Caius, urmașul lui Tiberiu, îl primi rece și Pontiu Pilat înțelese, că zidurile Cetății nu-i mai oferă nici o ocrotire.

S'a înclinat în fața Cesarului, și a plecat apoi cu fruntea ridicată, hotărât să nu mai atingă țărna Cetății atât de scumpă odinioară, să părăsească Italia chiar, stabilindu-se pe țărnișii Siciliei apropiate. Va trăi în exil de bunăvoie, la adăpostul muncii lui cinstite, a energiei cheltuite zădarnic în Răsăritul îndepărtat, pentru a încovoii gâtlejul unui neam fanatic și laș. Voia să-i spună Cezarului, că Ierusalimul nu se va pleca niciodată și că numai așa va fi odată liniște deplină, dacă nu va rămânea nici urmă din acel oraș, care ocrotia pe cei mai înverșunați dușmani ai Romei.

Privirea neîncrezătoare a Cesarului îi curmă vorba și Parcele nu i-au îngăduit să trăiască până să vadă cu ochii aceea izbândire a urei sale neînfrânate: dărîmarea Ierusalimului.

Trăia acum la adăpostul grijilor materiale, adâncindu-se în mângăitoarele învățături ale filozofului Zenon, care punea fericirea în împlinirea datoriei, în statornicia și austeritatea moravurilor.

Și a murit liniștit la cugetul că și-a făcut datoria față de patria lui scumpă, a cărei stăpânire se întindea peste întreg rotogolul pământului.

Sufletul, desprins din haina lui de humă și luă zborul spre aștrii. Era o umbră, un simulacru al falnicului Pontiu Pilat de odinioară, dar se simțea tot așa de mândru și de senin învăluit în faldurile togei tivite cu purpură.

S'a oprit mândru în fața lui Minos, așteptându-și sentința. Știa că Vergilius spusese adevărul în Eneidă: se va întâlni, desigur, cu toate figurile glorioase ale Romei. Vor petrece fericiti în Câmpiile Elisee, ascultând harfele poezilor nemuritori, scrutând soarta viitoare a Cetății și uitând toate amărăciunile vieții, după ce vor fi gustat din apa vrăjită a râului Lethe...

Minos făcu un gest de disgust:

- Nu mai sânt eu judecătorul sufletelor!
- Atunci, cine e?
- Acolo — sus, arată Minos.

Se pomeni apoi în fața unui bătrân, ca de vârsta lui, care îl întâmpină plin de spaimă:

- Pontiu Pilat!
- Da, eu sânt, răspuse sufletul, liniștit.

Sfântul Petru alergă în ruptul capului, să cheme pe Mântuitorul.

— Iată, Doamne, a venit procuratorul îngâmfat, care te-a dat Iidovilor să te răstignească.

Și privea cu groază la sufletul nenorocit — și la osânda ce-l aștepta.

Ci mântuitorul îl privi cu nespuse blândetă, întrebându-l:

- Pontiu Pilat, cunoști-mă?
- Nu, Doamne, spuse el, după o ezitare.
- Eu sânt acela, pe care l-ai judecat la

ca onoratul Consistor aradan să-și exercite asupra biete școale toate drepturile de ocrotire.

În anii din urmă din nou a pornit Societatea femeilor române o muncă neobosită pentru ridicarea acestei școli prin zidirea unui local corespunzător.

Gândul acesta bun, s'a deșteptat mai viu însă în sufletul d-nei Letiția Oncu, care la 1909 a dat vechei societăți a femeilor aradane o nouă viață și o activă îndrumare. Cu inteligența-i frumoasă, atât de cunoscută; cu rîvnă-i pentru înaintarea școalelor, moștenită din părinți, dela un tată ca Dr. Iosif Hodoș, fost între altele și conducător al școalelor în Consistoriul Mitropoliei, la Sibiu; cu temperamentul atât de devotat pentru cauzele românești, — doamna Oncu a văzut și simțit pericolul, împreună cu neglijarea mai departe a acestei școli. Repede și-a strîns tovarășele de muncă, neobositele surori în tendințe culturale, și-a făcut apel la păturile largi ale societății românești. O muncă febrilă pornește în toate straturile. Se dau concerte și alte prilejuri distractive cu scopul acesta de ajutorare a școalei de fete. Și voința femeii superioare face minuni! Acțiunea ei convinge; ofrandele curg și într-o bună zi răsar zorii unei epoce nouă pe seama clădirii posomorite și a vieții puține între zidurile ei. Iar atmosfera se înseninează mereu. Glasul femeilor aradane a înduișat și pe nobilul binefăcător Stroescu, un bărbat cu mintea ageră și cu inima la loc, care a înțeles totdeauna așa de profund necesitatea și oportunitatea intervențiilor sale. Și iată Societatea femeilor din Arad cu visul împlinit pe jumătate: în casa școalei lor se adunaseră binișor, coroană cu coroană, fiorin cu fiorin, în total o sumă aproape de 200.000 de coroane! Frumoși bani adunați la noi pentru un scop cultural! Merituoase și energice femei, doamnele din Arad, cu prezenta lor în frunte! Numele lor rămâie de veci în analele școalelor noastre...

A fost aceasta o mișcare de entuziasm, fără scopuri și fără interese personale, căci femeia e totdeauna mai idealistă, când intră în lupta pentru cauzele obștești. Și mișcarea de sigur și-a atins apogeul, când, pline de credință în dreptatea cauzei lor, cu inima caldă și gândul curat, femeile aradane, având capitalul trebuitor, au recurs la îndeplinirea formalităților! Au venit cu planuri concrete înaintea Consistoriului din Arad. În expuneri minuțioase femeile au cerut Bisericii și capului ei văzut, ca să binevoiască mai întâi a îngădui, ca vechiul raport, consfințit prin uz și prin legături reciproce, să se mențină; și ca Biserica aradană să continue a fi și mai departe ocrotitoarea ei împotriva eventualelor viitoare primejdii din partea Statului. Și au mai cerut minimul posibil de ajutor din partea Maicei Biserici anume cedarea unui teren de lângă aula episcopescă, pentru pornirea clădirii nouă, în vederea înființării unei școale superioare de fete, în condiții confortabile. Iar pentru cazul, că societatea femeilor n'ar mai reuși să strângă alte fonduri și măsura cea nouă, îngăduită de organele politice ale Statului, adecă lansarea unei colecte de lozuri de loterie proprie în valoare de alte cincizeci de mii de coroane, n'ar reuși deplin, se mai cerea conducătorilor Eparhiei aradane doar o sumă de 88.000 de coroane pentru această monumentală operă culturală.

Durere, nu s'a putut încă ajunge la înțelegere deplină. Și acum un nou an școlar se apropie de sfârșit...

Dragostea pentru luminarea poporului românesc care ne-a îndemnat să scriem aceste rânduri ne îndeamnă să exprimăm nădejdea că tratativele cari s'au reluat între venerabilul consistor și Societatea femeilor române vor duce de data aceasta la deplină înțelegere și că în curînd vom putea vesti tuturor marea bucurie că înființarea unei noi școli de fete în Arad e fapt îndeplinit!

Avea atunci un zîmbet biruitor, ce da un aspect de nobleță murei lui severe.

Dar scînteia pieria în neant — și ochii fostului procurator aveau, în clipele acele, resfrîngerii de neputincioasă mânie. —

Mai zilele trecute i-s'a adus un vraf de gazete scrise într-o limbă, ce aducea cu aceea a stăpînitivilor de pe vremuri ai lumii.

Cică ar fi un neam de oameni din sîmînța acelor legionari, pe cari divul Traian într-o clipă de nenorocită inspirație i-a rupt dela trupul mamei și i-a asvîrlit departe, pe malul stîng al Istrului...

Și cică, se ceartă între dînșii — de stau să se înghiță într-o lingură de apă, ca să dovedească și prin acest gest eroic origina lor măreață și conștiința lor de popor mîndru și puternic!

Și Pilat deschide gazetă după gazetă, își face notițe, încruntă din sprîncene — și înjură.

Vrafurile de gazete crește în preajma lui, ca valurile unei ape mari, ce a rupt zăgazurile... Și iată valurile îl cuprind tot mai stăruitoare... până la glesne, până la brâu... până i-se îmbină deasupra capului, într'un plescăit batjocuritor.

Și valurile se urcă neîntrerupt și de desupul mormanelor s'aude un geamăt slab, vaiertopit, o întrebare desnădăjduită a unui om în luptă cu înecul:

— Ce e adevărul?

moarte... Când ți-ai pus întrebarea, în seara aceea: *Ce e adevărul?*

— Știu, răspunse el după un interval de gândire, tu ești profetul din Galilea, care ai răsfrînt pe Ovrei împotriva Cezarului...

— Pontiu Pilat, eu ți-am iertat păcatul, de mult. Vino și tu în împărăția mea...

Pilat își ridică fruntea cu trufie.

— Nu, Doamne; eu nu voi intra în împărăția ta niciodată! M'am întrebat în viață: ce e adevărul și nu l-am aflat. Mă întreb și acum și trebuie să-l aflu; trebuie să-l aflu singur.

O clipă buzele nobilului roman se cutremurară ușor, ca de-o îndoială. Să fie adevărul acest profet fanatic, pe care l-am judecat la moarte pentru cerbicoșia lui? Nu credea.

Și își reluă înfățișarea de om mîndru și neînduplecat.

— Bine, Pontie Pilat, ia-ți un loc pe-o aproape, în vr'un ungher... Caută adevărul, Pontie, și când îl vei afla, să-mi spui.

Și așa a rămas Pilat într'un ungher din tinda iadului, ca să scruteze adevărul!

Și s'au strecurat veacuri multe; s'au prăbușit tronuri și s'au spulberat împărății — și Pilat tot scrutează după adevăr, fără să-l fi aflat vr'odată pe deplin. Reușia une-ori să se apropie de ținta luminoasă, o vedea licărind înainte-i, ca o scîntee...

Adunarea comitetului național român bucuvinean. Din Cernăuți ni se scrie: Duminică s'a întrunit în localitățile partidului comitetului național sub președinția domnului Aurel Onciul.

La ordinea zilei a fost situația politică și alegerile pentru dietă în curia generală. Președintele adunării a raportat asupra obiectului dela ordinea zilei și a propus următoarele rezoluțiuni, cari s'au admis parte cu unanimitate de voturi, parte cu mare majoritate:

I. Sub împrejurările de azi, interesele neamului cer pentru viitoarele alegeri cea mai deplină solidaritate a tuturor Românilor.

II Spre a o asigura, comitetul național recomandă în curia sufragiului universal pe următorii candidați:

Pentru cercul Câmpulung-Dorna pe dl Gheorghe Sârbu, deputat în cameră, pentru cercul Homorod-Solca pe dl Aurel Onciul, deputat în cameră, pentru cercul Suceava Sirete pe dl Alexandru baron Hormuzaki, deputat în cameră pentru cercul Rădăuți pe dl Teofil Simionovici, deputat în cameră, pentru cercul Storojineț-Cernăuți-Boian pe dl Ioan de Cuparenco, maestru silvic, pentru cercul orașelor Cernăuți-Suceavă-Rădăuți-Sirete pe dl Dr Florea Lupu.

III Nominarea candidaților pentru curia censului va urma după alegerea în curia sufragiului universal, pe baza rezultatului alegerii acesteia.

Alegere nouă la Făgăraș? Ziarul bucureștean „Adevărul” primește dela corespondentul său următoarea telegramă: „Într-o convorbire pe care am avut-o cu apărătorul deputatului Nicolae Șerban, d-rul Edelyi, acesta a declarat că după părerea sa alegerea lui Șerban va fi invalidată. E sigur că mandatul acesta îl va obține d-rul Maniu(?)”

Pavel Ciucurel. Dl Dr. Victor Bontescu publică în numărul de Duminică al „Românului” o poliiloghie sentimentală. În care reproduce scrisoarea unui țaran român din Semlacul-mare. Pavel Ciucurel, abonat al ziarului nostru (numărul de Duminică) de un an și 3 luni, ti scrie că de cinci ani de zile până la adunarea poporală de acum din Arad n'a mai citit în „Tribuna” numele dlui Bontescu.

Și pe urma acestei scrisori, dl Bontescu brodește o meseniadă lungă în care își dă pe față pricina supărării lui față de „Tribuna”: organul nostru nu l-a lăudat, — prin urmare a săvârșit tradare.

O tristă aniversare pentru Croați. Croații au ținut ieri la 12 Martie în Sloga o mare adunare poporală cu prilejul aniversării tristului eveniment al pierderii teritoriului dela râul Mura, care a fost incorporat la Ungaria. Oratorul, profesorul Dr. Horváth a spus că ruperea acestui ținut de Croația a fost o nedreptate revoltătoare, care-și așteaptă acum ziua răzbunării.

Ședința camerii. Azi s'a intrat în discuția bugetului pe 1911. Toate semnele tradează că opoziția a renunțat la sfortarea unei discuții îndelungate și că își rezervă armele pentru proiectele reformelor militare. Datele bugetului sînt cunoscute încă din toamnă. Raportorul Hegedüs Loránt a relevat o seamă de lucruri interesante, ca de pildă împrejurarea că o mare parte a excedentului de cheltuieli o cauzează mulțimea extraordinară de mare a funcționarilor de stat. În acești doi ani din urmă numărul funcționarilor a crescut cu 34 de mii. Venitele, de altă parte, rezultă mai cu seamă din sistemul comuniunei vamale cu Austria. Varietele acestea sînt însă și ele labile, nesigure, după ce nu e exclus că până la 1917, termenul de înființare a teritoriului vamal ungar autonom, evenimentele economice din America vor impune necesitatea unei uniuni vamale a statelor din centrul Europei.

Din partea opoziției a luat cuvîntul Pajzs, apoi țărănistul Szabó și alți obscuri cari au spus că nu primesc proiectul, fiindcă n'au încredere în guvern.

Ședința următoare va avea loc Vineri.

De ce nu se poate discuta cu dl A. C. Popovici ?

Chestiunea e rezolvată mai de mult. Ne-a spus-o și dl Dr. *Morariu* din Severin, în pătrunzătoarea sa scrisoare, apărută în coloanele noastre. Ne-a declarat-o însă mai cu seamă dl C. *Stere*, profesor universitar și director al „Vieții Românești” din Iași, bărbat cu greutate politică și științifică necontestată. Cazul este cunoscut acelor, cari urmăresc mișcările noastre culturale și politice, unde din când în când mai străbate și glasul strident al dlui Popovici. Profesorul dela Iași, în credința că o înțelegere, asupra unor adevăruri elementare în materie de știință, cu filosoful din Lugoj ar fi cu putință, a pornit un schimb de vorbe cu dânsul și i-a fost mare mirarea, când, după întâia ciocnire, s'a văzut în fața unui adversar, cu care orice polemică este imposibilă. Motivele sunt cunoscute. Dl Stere s'a convins numai decât, că stelele călăuzitoare în inspirațiile dlui Popovici, sunt cele mai nenorocite: sunt patima, orbirea și reaua credință, cari coboară totdeauna nivelul de demnitate a unui publicist. Și părerea aceasta justă și-o fixează în următoarele cuvinte, cu cari încheie episodul cu dl Popovici:

„Cu toată patima-i orbitoare, *ce face cu neputință orice discuție cu dl Popovici*, — scrie dl Stere în „Viața Românească” din Octombrie 1908 — până acum n'am bănuț niciodată buna dsale credință. Dar se poate aceasta explica numai prin patimă și orbire? *Incepem serios să ne îndoim!* Altfel am fi gata să-i propunem ca să-i fie supusă judecării ori cărui juriu atât atitudinea noastră, cât și a dsale, *din punctul de vedere al corectitudinii și al cuviinței*. Dar nu putem avea nici o nădejde, că aceasta propunere ar fi primită, *nici că dl Popovici este în stare să ducă o polemică demnă*”.

Lipsa asta de demnitate, pe care orice cetitor cu rațiunea liniștită a putut-o constata în circumlocuțiunile dlui Popovici, debitate la adresa „Tribunei” și a colaboratorilor ei, ne dispensează și pe noi a ne mai ocupa în mod serios de acest pretins luptător, așa de lipsit de simțul pentru adevăr și de acest dușman al muncii alora. D-sa a rostit calomnii și, cu toate desmintirile ce îi s'au dat în modul cel mai categoric, nici n'a putut preciza nimic, nici n'a avut cinstea să facă o retractare completă în public. D-sa a fost surprins în agitații desperate în potriva „Tribunei” și cu toate excepțiile leale ale dlui Oncu, în fața cinstei căruia ar trebui să se închine ca în fața unei icoane, din altarul neamului românesc, n'a avut schinteia ultimă de cavalerism, ca să înceteze o campanie atât de ordinară de momire a cetitorilor noștri din România. Și ceea-ce este mai trist, e neputința asta fără păreche de a nu-și da seama de starea de inferioritate morală și intelectuală, în care îl așează

în fața obștei cugetătoare purtarea asta așa de protivnică bunului simț. Polemicile de acest soi sunt desigur prilejul cel mai bun de a-ți afișa slăbiciunile. Crud cu sine însuși, dl Popovici poate să continue să-și descoperi un colț de suflet, după altul. Este acesta un spectacol, care-l privește numai pe d-sa. Și în vreme ce d-sa se scufundă tot mai tare, tot mai adânc, în prăpastia aceasta a patimilor, cari doboară, să ne dea voie ca noi să ne vedem de treburi mai bune și mai interesante pentru cetitori.

Adunarea generală a Reuniunii Femeilor Române din Arad.

Arad, 13 Martie 1911.

Eri, Duminică, după-amează și-a ținut Reuniunea Femeilor din Arad, adunarea sa generală în saloanele d-nei președinte a Reuniunii, *Letiția Oncu*. Reuniunea Femeilor din Arad a încheiat un an într'adevăr rodnic, nu numai din punctul de vedere al strălucitelor rezultate materiale, cari au adus-o cu un pas hotărâtor înainte spre ținta ce urmărește, ci și prin recolta frumoasă a unei intense mișcări culturale și sociale, cu care a îmbogățit viața Aradului românesc. În ordinea întâiu, Reuniunea ni-a dat o pildă într'adevăr unică, de ce e capabilă însuflețirea și devotamentul cald pentru o cauză. Femeile au adunat, în decurs de abia doi ani de zile, o sumă de aproape două sute de mii, storcând-o ca din piatră, cum prea bine se zice în raport. Și eterna problemă a tuturor sinoadelor noastre, tema atât de mult declamată pe toate coardele sentimentale, ajunge în sfârșit să ia trup, grație *stăruințelor de doi ani ai femeii române*. Școala de fete din Arad, de acum nu mai depinde decât dela puțină bunăvoință, ca să fie în sfârșit o realitate.

Vrednică însă de toată laudă și de o deosebită apreciere a noastră este solitudinea ce Reuniunea ni-o arată în raportul său față de problemele noastre sociale și culturale. E cu de-a dreptul captivantă icoana strălucită ce ni-o înfățișează imaginii noastre puterea de vis a femeii. Ele ni readuc o lume către care trebuie să ne înălțăm, singură vrednică de a fi trăită, și pe care simțim tot mai mult, simțim cu certitudine, că numai femeia va fi în stare să ni-o creieze, să ni-o facă realitate.

Adunarea de ieri ni-a arătat, că încântate de succesele lor, femeile sânt pline de dor de muncă, de planuri noi și de inițiative mari și frumoase. Salutăm cu toată dragostea rîvna aceasta a lor, care merită tot sprijinul fiecărui român de bine, pe care din parte-ne li-l oferim cu drag.

Adunarea generală fost prezidată de doamna *Letiția Oncu*. Au fost de față doamnele *Sofia Beleş*, *Aurelia Petran*, *Adriana Ispravnic*, *Sofia V. Papp*, *Maria Botiș*, *Sofia Iltu*, *Marilina Bocu*, *Lucreția Herbay*, *Ecaterina Vățian*, d-na văd. *Trailescu*, d-șoarele *Hortensia Bogdan*,

Melania Ionescu, *Mărioara Trailescu* și *Aurelia Păcurariu*. Notarul adunării d. Sever *Bocu*.

D-na președintă deschizând prin câteva cuvinte călduroase adunarea, notarul dă cetire următorului raport general:

Doamnelor,

Se împlinesc tocmai 2 ani dela reactivarea Reuniunii noastre. Ideea, care ne-a chemat la viață a fost făcătoare de minuni. Publicul românesc de prutindeni a înțeles glasul femeilor române, și-a grăbit să le dea tot sprijinul.

Și dacă azi nu avem încă ridicată instituția culturală, spre marile și ireparabilele daune, ce ni-le aduce fiecare an ce trece, pierdut pentru generațiile noastre tinere, vina nu este nici a reuniunii nici a onoratului public, cari au făcut totul, ca așezământul școlii de fete, să fie ridicat cu o zi mai înainte.

Sunt împrejurări nefaste, o lipsă de pătrundere a marelui nevoi naționale și sociale vinele, un spirit greoi, care se mișcă încet și totdeauna mai are vreme de așteptat.

Zelul d-voastră doamnelor, cari în decurs de doi ani a putut scoate ca din piatră mijloacele materiale, cari cu câștigul, ce-l așteptăm dela loterie trec peste cifra de 200.000 coroane, și care a găsit calea spre acea mare inimă de Român, ce s'a făcut steaua de noroc a neamului nostru, zelul acesta — nu ne îndoim — va izbui să topiască și ghețarii indiferențismului de cari ne plângem și cari ne încrușează acum și ne întârzie într'un mod foarte regretabil lucrarea începută și continuată cu atâția sorți de izbândă.

Anul ce a trecut, va rămâne de sigur epocal în analele noastre. El ne-a adus, într'o norocoasă zi de primăvară, darul regal de 100.000 de coroane al marelui Vasile Stroescu, pe care mână unui destin norocos ni l-a trimis ca să împlinească una din nădejdiile acestui neam. Darul marelui filantrop a umplut inimile noastre de un adânc sentiment de grațitudine și recunoștință. El a fost totodată un mare impuls pentru spiritul nostru public de aici. O ploaie de mici alte daruri i au urmat prin numeroase înscrieri de membre fondatoare și pe viață, cum veți avea ocaziune a vă convinge din raportul doamnei casiere, — sporind rapid fondul nostru de zidire.

Alături de acestea sume strânse dela membre, un venit considerabil s'a realizat din venitele festivalurilor aranjate de comitetul reuniunii.

Aci trebuie să vă raportăm însă mai ales asupra succesului moral ce l-am atins. Într'adevăr matineurile noastre, cu lumea lor de copii, au fost niște festivaluri unice în felul lor, cari au determinat o vie mișcare socială, trezind în cercuri largi preocupări pentru teatru, muzică, joc și artă românească.

Un mare eveniment a fost balul nostru costumat dela 9 Februarie. Năzuințele d-voastră au izbutit doamnelor, să reîntronizeze iar în vechea și străbuna onoare frumusețea noastră costum național, dând o particulară notă de distincție și de strălucire balurilor noastre, an de an. A fost o splendidă feerie sârbătoarea costumului nostru național. Ea ni a dezgropat trecutul și ni-a trezit iluzia unei vieți strălucitoare românești. Ne putem felicita doamnelor de acest succes, cel mai mare și adevărat, la care trebuie să rivnim și care merită toate străduințele noastre. Și dacă îndemnul ce pornește din sala balurilor din Arad va prinde rădăcini, va crește și-si va întinde efectul asupra întregii noastre vieți sociale, modesta noastră Reuniune va binemerita într'o zi, pentru că a înțeles și a avut la vreme intuiția sigură a unei idei mari, frumoase, rodnice și binefăcătoare.

Una din preocupările noastre de căpetenie a fost și chestia loteriei de obiecte pe care pe cum știți am inițiat-o anul trecut și nădăduim s'o putem încheia cu un spor efectiv pentru fondul nostru de zidire — anul acesta. Femeile române aproape din toate colțurile țării au venit în ajutorul nostru cu daruri prețioase de am putut aduna obiectele, cari vor forma câștigurile loteriei. O frumoasă pildă de solidaritate au dovedit doamnele române. Din Brașov, Sibiu, Cernăuț, Blaj, Abrud, Orăștie, Deva, Reghin, Făgăraș și din toate toate ținuturile comitatului nostru am primit obiecte.

Ministrul de finanțe ne-a acordat sub nr. 1392/1910 concesiunea pentru 50.000 lozuri a 1 coroană, pe cari le-am distribuit pe la membrele Reuniunii, pe la diferite instituții, particulari, bănci, etc. spre desfacere. Nădăduim, că publicul românesc având în vedere marele scop, va răscumpăra toate lozurile.

În liniaminte mari V-am schițat doamnelor fazele mai principale ale activității noastre.

Comitetul a ținut mai multe ședințe pentru aceste lucrări. Sântem datoare a Vă spune, că dintre aceste ședințe ni-au fost câteva ocupate cu lungi tratative între noi și Ven. Conzistor, pentru începerea zidirii școlii, tratative, cari — durere — au rămas până astăzi fără rezultat. Amănuntele acestor tratative se pot

vedea între actele Reuniunii, tipărite în broșură separată.

Năzuințele noastre doamnelor, au fost dintru început precum știți, nu a mai spori încă cu unul atâtea fonduri moarte și infructuoase, ci a ridica imediat în ziua când suma recerută s'a adunat, așezământul cultural pentru fetele noastre.

Acest moment era sosit. Pe lângă capitalul adunat de Reuniune, contam să ni-se pună la dispoziție pentru clădire, și fondurile de peste cor. 88.000 — a «școlii de fete din Arad» administrate de Ven. Consistor, ori cel puțin procentele anuale după această sumă.

Veneratul Consistor nu s'a putut hotărî pentru lucrul acesta. Pe scurt, acesta este motivul că zidirea școlii nu s'a început toamna trecută. Am dori ferbinte, ca din anul acesta încolo să nu se mai amâne zidirea. Nu numai pentru promisiua făcută marelui nostru binefăcător Vasile Stroescu, când i-am cerut ajutorul, nu numai pentru că clădirea școlii de fete de acum e din ce în ce tot mai imposibilă pentru sănătatea fetelor noastre, dar și pentru că sântem datorate față de noi înși-ne, față de idealul ce urmărim, față de publicul care ne-a sprijinit, să nu ne socotim terminată misiunea, decât în ziua când vom putea da o deplină împlinire ideii, în a cărei serviciu ne-am angajat. Am gândit dar să renunțăm la fondurile, ce se află sub administrația Ven. Consistor și să continuăm cu strângerea capitalului care ne lipsește încă circa 100.000 — cor. și apoi din propriile noastre puteri, să ridicăm internatul de fete din Arad.

Vom reînoi rugările noastre către public, vom face apel la spiritul său de jertfă și sacrificii, ca să ne vină încă odată în ajutor, pentru săvârșirea acestei munci începute. Să sperăm că apelul nostru nu va rămâne fără răspuns. Dărnicia societății noastre — credem — nu s'a epuizat încă.

Și dacă vom desvolta doamnelor, o ultimă și supremă sfortare a energiei noastre, vom fi în curând la țintă. Dumnezeu ne ajute, de năzuințele noastre să fie cât de curând încoronate cu succes, căci vremea nu așteaptă, ea își încreștează zi cu zi perderile, cari nu mai pot fi recăștigate niciodată. Numărul fetelor noastre sporește an de an în institutele streine, unde se cresc fără cunoștința limbei și fără însușirea spiritului românesc, mamele române de mâne. Gândiți-Vă, că fiecare an ne dă câte o astfel de generație, pe care nu se poate ridica o societate, bătută din toate părțile de vânturile influențelor streine.

Vă rugăm, Onorată Adunare să ascultați Raportul d-nei Casiere, după care să binevoi-ți a ne da obicinuita descărcare.

Urmează apoi raportul dnei Casiere.

Rapoartele se predau unei comisiuni, compusă din doamnele Botiș, Trailescu și Vațian, care examinându-le, raportează că li-a aflat în perfectă ordine, atât socotelile cât și valorile, libele de depuneri, cari se depun pe masa adunării. Rapoartele se iau la cunoștință.

Dna președintă Letiția Oncu, arată apoi în scurte cuvinte stadiul în care se află chestia zidirii școlii. După o deliberare mai lungă, adunarea invită comitetul să facă noi demersuri pe lângă P. S. Sa Episcopul Ioan I. Pap, care este patronul Reuniunii și a Școlii de fete și să se silească a-l convinge atât pe P. S. Sa, cât și venerabilul Consistor, despre iminenta necesitate a zidirii neîntârziată, care este dorința expresă a Reuniunii Femeilor Române, făcându-i din partea Reuniunii următoarea propunere:

1.

Reuniunea femeilor române din Arad și provincie, cere învoierea Ven. Consistor ca să poată zidi școala civilă de fete cu internat, împreună cu o școală de menaj pe intravilanele Nrul. 27, 28 din strada Teleky.

2.

În schimb Reuniunea se obligă a ridica și instala acest edificiu cu un cost de circa K. 200.000 din averea sa fără de alt ajutor sau contribuire din partea Ven. Consistor, iar îndată după terminare acest edificiu, cu toate instalațiile, îl dăruiește diecezei gr.-ort. române din Arad, spre scopul de-a așeza acolo școala civilă confesională gr.-ort. română de fete, dimpreună cu internatul de astăzi.

2.

Această clădire să nu se subtragă niciodată dela destinația sa, de-a fi și rămâne folosită pentru totdeauna ca școală civilă confesională de fete cu internat și cu școală de menaj.

4.

Reuniunea nu reclamă nici un drept la noua școală civilă de fete și nici la internat; numai la școala de menaj cere Reuniunea oare cari drepturi sau înrîuriri, atât însă numai cât îi va recunoaște Ven. Consistor.

În cazul când Venerabilul Consistor, pentru orice motive, n'ar primi aceste propuneri, adunarea generală invită comitetul să pur-

ceadă imediat la luarea măsurilor pentru zidirea edificiului, sistând definitiv tratativele zăbovitoare, din propriile mijloace câte le are la dispoziție.

La propunerea d. Sever Bocu, adunarea generală apreciind meritele neperitoare câștigate de d. Dr. Nicolae Oncu, prin sfatul, munca și sprijinul înțelept și statornic, dat comitetului în urmărirea scopurilor sale, îl proclamă de *membru de onoare al Reuniunii*.

Se ia la cunoștință înscrierea de membră pe viață a Doamnei *Sofia Itu* și de membră fondatoare a doamnei *Ecaterina Vațianu*.

Terminându-se ordinea de zi, Doamna *Sofia Beleş*, propune și adunarea votează mulțumită protocolară dnei președintă *Letiția Oncu*, pentru zelul extraordinar ce desvoltă în interesul Reuniunii.

Dna președintă mulțumind în termeni calzi, declară adunarea de încheiată.

Stările din protopopiatul Beiuș.

Beiuș, 12 Martie.

Dintre toate protopopiile de sub jurisdicțiunea Veneratului Consistor de Oradea-mare, nici unul, din punct de vedere cultural, nu joacă un rol mai important, decât acel al Beiușului. Aceasta se atribuie împrejurării, că are de centru un oraș, cu așezăminte românești și cu o viață românească bine pronunțată.

Așa se explică, că devenind vacant postul de protopop, a grăbit un număr frumos de concurenți să se recomande atențiunii binevoitoare a sinodului electoral.

Cu toate că e o viață așa de românească închiegată în Beiuș, ea n'a avut nici o înfrîngere de primenire asupra satelor din jurul orașului, căci ele tânjesc și abia se poate zări un semn de reculegere în două trei sate.

Că să vadă deci și lumea din afară starea noastră culturală dela sate, starea critică și primejdioasă în care ne aflăm, dăm următoarele date lămuritoare.

Preoțimea din acest protopopiat a fost considerată de o cantitate neglijabilă. De o bucată de vreme sinodul eparhial nu-i reprezentat prin șeful tractual sau alt preot din protopopiat, ci prin câte o persoană din afară. Adevărat, că aici și preoțimea poartă vina, fiindcă le-a făcut toate la porunceală.

În 1909 devenise vacant postul de protopop, prin scoaterea la pensie a părintelui Vasile Pap. Nici o considerație mai înaltă bisericască sau școlară nu era la mijloc, ca acest veteran să fie înlăturat, căci dacă aceasta pensionare era în legătură cu înaltele probleme de interes bisericesc și școlar, după scurtă vacanță, sau se îndeplinea, sau locul de protopop l'ar fi ținut vr'un preot destoinic din tract, care cunoscând împrejurările locale ș'ar fi ținut de ambiție bărbătească, să muncească pentru ridicarea moralului și vazei acestui protopopiat, foarte neglijat și foarte slab.

Dar nu s'a întâmplat nici una nici alta. Administrarea a fost încredințată protopopului Vașcăului, Adrian Desseanu, om proaspăt atunci între noi și de care se legau mari nădejdi. Era însă de prevăzut că mari isprăvi n'o să facă, fiind ambele protopopiate întinse, și numărând peste 100 de comune.

Nemulțumirea a și urmat, foarte iute, căci noul protopop al Vașcăului nu desvoltase nici pe departe o activitate care să ne satisfacă. El ni-se presintă în lumina omului fără nici o inițiativă. În tract n'a venit decât foarte rar. Vizitații canonice n'a făcut, la examenele finale dela școlile noastre nu s'a prezentat. Tot așa nici în cauze disciplinare, s'au la alegeri de învățători.

Dar și în rezolvirea agendelor se observă o trăgănare păgubitoare.

Pe urma acestei activități, ne trezirăm cu consecințe și mai dureroase. Preoții și comitetele parohiale, nefiind controlate, și observând o așa de mare nepăsare din partea organelor noastre superioare, din cele 52 de parohii, numai 18 mai susțin școala confesională, iar celelalte s'au declarat pentru școala comunală.

Frunțașii români din Beiuș văzând marea primejdie ce ne amenință prin pierderea școlilor, au înaintat Veneratului Consistor o cerere, solicitând înlăturarea administratorului protopopesic și înlocuirea lui cu un preot din tract. Cererea n'a fost luată în socotință. Dar înlăturarea tot a urmat, căci se întâmplă ceva neașteptat. Sinodul eparhial a casat postul de exactor, sistemizat la Veneratul Consistor din Oradea-mare, post ocupat de dl Dr. Victor Fildan.

Într'o bună dimineață dl exactor e la Beiuș și caută după cvartire, și peste câteva zile îl vedem că se și mută. Tot atunci recurge de preot în o parohie slabă din protopopiatul Vașcăului, unde a fost ales.

Las, că dl Fildan locuiește în Beiuș contra dispozițiilor regulamentului pentru parohii, dar iată Veneratul Consistor aprobă acest pas, numindu-l administrator în locul domnului Desseanu.

Adică preoțimea din tractul Beiuș e pentru a doua oară bruscată și batjocorită, negăsind Ven. Consistor nici un preot vrednic ca să fie locul de protopop, până la îndeplinirea definitivă.

În timpul acesta de schimbare în administrație, protopopiatul a suferit nespun de mult. Un cuvânt de îmbărbătare, un indemn de muncă n'a venit de nicăieri. Un sfat la locul lui, în situații de neînțelegere între poporeni și conducători, nu s'a pogorît nimeni să-l spună. Preoțimea n'a fost chemată la consfățuirii prietenești, la conferențe pastorale, sau la conferențe mixte. Toate relele se pare a se vindeca numai prin circulare, nu însă și prin prezența celui ce trebuie să fie în mijlocul turmei primejduite.

Preoțimea raslețită, învățătorime decimată, popor fără știință de carte, un număr înspăimântător de căsătorii neleguite, deci o imoralitate desăvârșită, biserici necorespunzătoare chemării lor, școale și case parohiale derăpănate, iată ce-l așteaptă pe noul protopop care peste câteva săptămâni va veni în mijlocul nostru, ca doctorul de mult așteptat.

Din cei cinci candidați, cari sunt dnii: Dr. Victor Fildan, actualul administrator, Ioan Pap, preot militar în Budapesta, Dr. Sebastian Stanca, preot în Vulcan, Florian Roxin, preot în Lipova și Beșa, preot în Borgo-Prund, vom vedea, care va întruni calitățile necesare cari să ne fie garanție statornică, că protopopiatul a ajuns pe mâna unui om cu pricepere, care nu vrea să se căpătuiască ci să muncească fără preget.

Căci aici se cere un om care la arhivul său să aibă o activitate pastorală impunătoare, principii politice în congrăsuire cu interesele neamului românesc și să fie stăpân pe convingerile sale.

Senin.

Carnetul unui privitor.

— Cătră Soare. —

Ca un flăcău fosforoscent
Și îndrăgît de primăvară,
Pornește soarele s'apară
Eșind măreț din Orient!!!

Românul.

Acest cântec nou și plin
De umor și ironie,
Cu un gest galant eu ție,
Sfinte soare, ție-l Inchin.

Precum văd, te-ai cam uzat,
Don Juan de lângă Bosfor,
Al nevoe azi de fosfor,
Craiule, ție s'a 'nfundat.

Vezi, de-aceia raza ta
Este — acum atât de slabă, —
Raza unui ochi de babă,
Obosit de vîrsta grea.

Și de-aceia este — atât
Intunec la „Românul”...
Hei, dar ție-ai găsit stăpânul
Cu poetul amărit.

Lasă-te de aventuri,
Și urmează o dietă, —
Primăvara e cochetă
Pentru ea tu multe'nduri

Lasă-te de libovît
Că ție s'a 'mplinit velenul,

Soare drag, ascultă sfatul
Unul „tinăr oțelit“!

Și din nou pe cer senin
Străluci-vei, frătoare,
Și-al meu cântec sfinte soare,
Ți-e am să ți-l închin!...

Rămurel.

Românii și clasa intelectuală din Bucovina.

— Notițe statistice. —

III. *)

Am susținut la începutul notițelor mele statistice, cumcă noi cu toate că formăm 40% din populația țării și Ovrei 14 procente, totuși numărul dirigătorilor noștri, în fieștecare ramură, este în minoritate absolută atât față de Ovrei, cât și față de ceilalți străini.

Ca dovadă lăsăm să urmeze o consemnare, care va conține întreg personalul justiției dintre 527 de funcționari la tribunale, notari și avocați sânt 95 Români, 281 Evrei și 251 străini.

Tabloul acesta înainte de toate arată, că Românii întrec abia a șaptea parte din totalitatea personalului justiției.

Ceilalți creștini toți la un loc, afară de Români, au un număr destul de considerabil, deoarece sânt aproape de treiori mai mulți decât Românii.

Majoritatea relativă însă o au Ovrei. Dacă sumăm la un loc toți creștini, fie Români sau nu, vedem că ei întrec pe Ovrei abia cu 65 persoane. De acuma poate ori și cine să-și închipuie un proces cu următorul personal:

Judecătorul — Ovreu, părintorul — Ovreu, avocatul părintorului — Ovreu, avocatul tău — Ovreu, iar tu Creștin stai tremurând în mijlocul lor ca Hristos și-ți aștepti judecata dreaptă. Nu e mirare deci, că țaranul nostru, care nu cunoaște legea și prin urmare nici nu poate înțelege întru cât aceasta se respectează de către dirigătorii Ovrei, a sărăcit, a ajuns la sapă de lemn.

1. O persoană română dela justiție vine pe 2411 suflete de Români.

2. O persoană ovreiască dela justiție vine pe 342 Ovrei.

Și-apoi să se mai caine cineva, că Românii produc prea multă inteligență?

Statul funcționarilor politici până nu de mult a fost cu totul tot cruțat de Ovrei. Era liberală și pe lângă aceasta diferitele influențe destul de bine cunoscute au conlucrat în de ajuns, ca astăzi și Ovrei să poată ocupa locuri în oficiile politice. Funcționarii guvernului central, ai poliției, și ale celor 11 prefecturi districtuale din Bucovina sânt evidenți din următorul tablou:

LOCUL	Români	Evrei	Străini	In total
Cernăuți (gub.)	12	14	140	166
» (poliția)	5	7	37	49
» (prefec.)	2	4	8	14
Gura-Humorul.	2	—	3	5
Câmpulung	3	1	5	9
Coțman	—	2	6	8
Rădăuți	4	1	7	12
Sirete	—	1	6	7
Strojinet	1	3	4	8
Suceava	2	3	7	12
Vășcăuți	1	1	6	8
Vijnița	1	—	9	10
Zastavna	—	2	5	7
Suma	33	39	243	315

Columna Românilor arată trei știrbături, columna Ovreilor numai două, iar cea a străinilor, se înțelege, nici una. Suma funcționarilor străini este de-o mărime neproportionată față de Români și Ovrei. Pricina acestui fenomen este importul cel mare de funcționari din Vest. Acești funcționari vin încoace, în genere fără nici o idee despre împrejurările noastre de trai, afară de aceea sânt și cu totul preocupați din următoarele cauze: mulți funcționari s'au trimis încoace cu instrucții de tot severe, cerându-se dela ei să civilizeze această țară „barbară“, fie chiar cu forța. Locuitorul băstinaș se privea de leneș, nătâng și prost. Domnii din Vest, în mare parte nu-și dădură silință să desmintească acest neadevăr, ci adese îl întăreau. Așa înțelegem noi din multe acte vechi, că acești funcționari străini, întorcându-se în patria lor, descriu țărișoara noastră ca un colț întunecat, în care nici când n'ar putea pătrunde cultura, de oarece ar fi locuit de un popor ce nici n'ar merita să existe, ci ar fi o binefacere pentru lumea „cultă“, dacă acest norod „sălbatec“ s'ar stinge de pe fața pământului. Cam această școală primesc funcționarii importati din Vest. Și aceste învățături ei le pun apoi în praxă. Nu putem zice, că domnii din Vest ar avea o purtare despotică, ei sânt doar prea „culți“, dar pentru aceea manuiază ei altă armă mult mai aspră și mai jignitoare: disprețul. Importatorilor culturii occidentale li place să ne ignoreze dela opincă până la vlădică și dela vlădică până opincă. Și durere, mulți și din funcționarii indigeni se învață să se poarte tot așa cu noi. Dar: Săpienti sat! Să trecem mai departe.

Zice un proverb latinesc: ubi bene, ibi patria, proverb care te pune pe gânduri. Adesea îți vine să crezi, că e mai bine să trăiești în exil decât în patrie. Lucru firesc ar fi, că în patria ta să aibi și cele mai multe drepturi, dar în cazul de față tocmai blăstămatul cel de proverb pare că te împiedecă. Când fiii lui Israel s'au pornit din pământul făgăduinței, de-au inundat toată lumea, îndată a și început vaiet mare, că au fost alungați din țara, unde curge lapte și miere și că sânt siliți să petreacă între străini și păgân... Vaietul acela n'a încetat nici până astăzi, dovadă multele și felurile societăți zioniste, cari mereu se fac a cere reîntorcerea Ovreilor la Canaan. Dar, dragă române, dă-li și bani de drum, plătește-le și bilet de clasa întâia până încolo, doar n'au turbat să se ducă și la ce să se ducă, ce vor începe ei acolo, dacă nu vor avea „goi“, pe cari să-i sugă? Aici în pretinsul exil, ei ocupă chiar la stăpânire mai multe posturi, decât un popor mare băstinaș, cum sânt Românii. La guvernul central din Cernăuți bunăoară sânt 14 Ovrei și numai 12 Români, asemenea la prefectura districtului Cernăuți 4 Ovrei și 2 Români. Așadară în capitala Bucovinei Ovrei ocupă mai multe posturi politice decât Românii. S'ar putea obiecta, că în Cernăuți, orașul propriu zis, Ovrei sânt numeric în majoritate față de Români. Fie, dar această obiecțiune nu poate determina posturile politice din capitală, de oarece acestea posturi politice nu sânt pentru Cernăuți, ci pentru Bucovina.

Încă și alte curiozități: de ce districtul Sucevii, care, indiscutabil, e aproape cu deservășire românesc, a trebuit să fi împodobit cu trei ovrei la prefectură, pe când Românilor li s'au astupat ochii numai cu 2 (două) posturi? Dar bine în districtul Siretului, ciurma a stârpi ori și ce urmă de Român, ca să poată ajunge acolo măcar un Român în statul funcționarilor dela prefectură? Sau — cine știe — poate că un Ovreu ajunge și pentru Români. — De altfel voim să fim toleranți și să înghițim un nod, dacă două districte curat românești, cum e cel al Câmpulungului și cel al Rădăuțului, s'au decorat cu câte un Ovreu.

I. E. Torouțiu.

Fogazzaro *).

De Guglielmo Ferrero.

Fogazzaro va figura în istoria literaturii italiene, ca scriitorul care a studiat problema religioasă a vremurilor noastre. Aproape în toate operele sale, dela cele dintâi până la „Leila“ (pe care tocmai acum o publică în franțuzește „Revue des Deux Mondes“) ocupă un loc preponderant conflictele conștiinței religioase, problema viitorului catolicismului. Ba dela revoluția franceză încoace el a fost singurul, care a analizat în Italia cu un desăvârșit spirit de urmărire laturea aceasta a vieții morale din vremurile noastre, într'un lung șir de opere complexe, de-o valoare artistică diferentă.

Înainte de toate în asta i-a stat originalitatea. Puținul loc ce ocupă chestiunile religioase în literatura italiană, e de fapt unul dintre fenomenele cele mai ciudate ale istoriei noastre. Afară de „Divina Comedia“, care-i poemă catolică par excellence, afară de „Gerusalemme liberata“ și câteva scrieri de a doua mână, întreaga literatură noastră e o literatură profană. Până prin secolul XVI. mai găsești satire și invective destul de violente împotriva călugărilor și preoților; dar după conciliul de Trient, dispăre din literatură și forma asta de anticlericalism. Chestiunile religioase, dogmatice și morale sânt atinse cât se poate de puțin.

Toți se feresc de a ataca sau apăra biserica; Pascal lipsește în literatura noastră ca și Voltaire. Când sosește ceea ce Comte a numit marea criză a occidentului — revoluția franceză — și-n Italia se produce o criză religioasă; societatea italiană se desparte în două tabere: unii se desfac cu totul de credința strămoșilor, ceilalți se lipsesc de ea cu mai mare evlavie și energie. Dar în literatură din criza asta întreagă n'a rămas nici o urmă până la Fogazzaro. Nici un scriitor n'a fost inspirat de ea până la el. Manzoni, car a fost cel mai mare scriitor italian al secolului XIX., în conștiința sa cunoaște criza asta, căci într'un anumit moment al vieții s'a reconvertit la catolicism, dar din criza asta interioară abia poți găsi câteva amintiri vagi în unele epizode ale capodoperei sale.

Fogazzaro și-a luat însărcinarea de-a lăsa viitorului un document literar în privința asta. A vrut să arate caolicismul în suflete, în conștiința indivizilor și în societate, cu toate forțele cari îl subminează, cari îl slăbesc, cari tind, să-i distrugă temelii lui de veacuri. Prin obârșia, prin educația sa, prin mediul în care-a trăit a și fost el admirabil pregătit pentru sarcina asta. Vlăstar al unei familii bogate, cu vază, adânc catolică, cu ușurință s'a putut împotrivi tuturor influințelor așa de numeroase azi, cari tind să nimiciască credința în păturile înalte ale societății. În acelaș timp însă primi o cultură largă și variată, care prin contactul vieții și sufletul său larg dela fire, creștea și se îmbogăția fără încetare. Astfel credința i-a scăpat foarte ușor de primejdia de-a degenera sub influința luptelor contemporane, într'un fanatism îngust, care ar fi paralizat toate puterile creatoare ale geniului său artistic. N'a privit criza actuală a religiei, ca o grozăvie urâtă a unei vremi pervertite, în care toate forțele contrare religiei nu pot produce altceva decât scârbă. A privit-o ca o mare tragedie a sufletelor, plină de suferințe și complexă, în care într'un anumit punct de vedere, drept și nedrept, putem avea toți, căci toți sântem împinși spre acțiune de imboldurile profunde ale naturii și vieții...

Privită din acest punct de vedere marea criză morală a epocel noastre putea deveni

*) Scriitor italian mort zilele trecute.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de fabricanți de Székely și Réti mobile în Marosvásárhely lipsă la: Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

subiectul unor opere literare de toată frumusețea.

Astfel Fogazzaro în scrierile sale a amestecat criza religioasă în toată viața contemporană: în istoria revoluțiilor naționale, în politică, în iubire... Și din două părți i-se făcure reproșuri pentru asta. Unii-i reproșară că profanează religia, alții că deosește și terfelește iubirea.

N'am pretenția să fac critică literară, grăiesc ca simplu, consumator de literatură, ca omul care cercetează teatrele și cetește noutățile librăriei, și care primește impresii. Iar impresia mea e, că deși lui Fogazzaro nu i-a reușit totdeauna bine amestecul acesta al religiei cu iubirea, și dacă găsești prin cărțile lui lucruri cari se ciocnesc nițel, principiul amestecului în sine însuș nu-i rău. După părerea mea, în literatura modernă și înainte de toate în teatru prea izolăm iubirea: și poate asta-i cauza, că multe romane și piese, cu tot lirismul lor erotic, lasă foarte rece publicul. Pentru a iubi, n'avem nevoie de a ne izola, — azi mai puțin decât ori-când; iubim în mijlocul preocupărilor, angajamentelor, primejdțiilor, zbuciumărilor, luptelor intrigilor, izbănzilor, neizbănzilor, în mijlocul frământării acesteia veșnice, din care se compune viața noastră, aproape a tuturor; dacă iubirea are câte odată influință adâncă asupra vieții, nu-i mai puțin adevărat că și viața, care-o ducem are o influință reciprocă asupra tuturor sentimentelor noastre, astfel și asupra iubirii.

Poate faptul că iubirea e astăzi pururi legată de existența agitată, frământată, zbuciumată, în care trăim, poate faptul acesta ne explică de ce tindem ea să devină frivolă și ușuratică la unii, violentă și tragică la alții.

O pasiune care prin natura sa însăși e un fel de chinuire, care are totdeauna paroxime scurte, dar foarte violente, poate deveni foarte primejdioasă pentru anumite temperamente, într'o civilizație în care seninătatea și liniștea sufletească sunt, chiar și celor fericiți, bunuri din ce în ce mai rari. Oricum, de vreme ce iubirea e amestecată în toate, e foarte firesc că e amestecată și în religie și că Fogazzaro a studiat rolul ce-l poate ea avea în criza sufletului modern.

Pentru cei ce cunosc sufletul omenesc nu există nici o îndoială, că în fondul oricărui misticism e iubire, transfigurare idealizată, precum în fondul oricărei iubiri intradevăr mari, este puțină căldură religioasă, un fel de elan mistic. O dovadă foarte ciudată ne dau transformările limbajului. Cei vechi amestecau divinul și omenescul cu mai mare ușurință decât noi; numiau divin tot ce le plăcea mai mult, sau pe cei cărora voiau să se linguiască, chiar și pe oamenii politici — regi și împărați, — dela cari nădăduiau ceva câștig.

Creștinismul a tras o linie de despărțire mai lămurită și mai precisă între cele două lumi: a oprit aplicarea epitetelor divinității la lucrurile omenesti. Din tot ce-i omenesc, un singur lucru face excepție: iubirea. Se folosește și azi cuvântul *divin* câteodată, când e vorba de exprimarea unei admirații foarte intenze a unei opere de artă; și se folosește întotdeauna cu adevărată risipă, ca o monetă curentă, în limbajul iubirii.

Fogazzaro deci, când a amestecat vibrările iubirii cu elanurile evlaviei, n-a făcut altceva, decât a studiat unul dintre fenomenele cele mai profunde și mai tainice ale sufletului omenesc. Iar dacă n-a izbutit să ne deslege toate problemele psihologice și morale ale acestui fenomen misterios, nu trebuie să fim severi cu el. Trebuie să ne cugetăm, că problemele acestea, ca toate problemele vieții morale

sânt nesfârșite și n-o să fie deslegate niciodată. Pururea se vor așeza în fața conștiinței omului, pentru a o purifica în suferință și în bucurii.

Trad. de Vasile Stoica.

Din străinătate.

Turburările în Mexico. Din știrile controversate sosite până acum, reese totuși, că pericolul din Mexico a fost mai mult rezultatul închipuirii gazetarilor, cari au mărit unele neînțelegeri până la cuprinsul războiului. Tot atât de nebazate se dovedesc și știrile despre intervenirea puterilor pe lângă guvernul Statelor-Unite, pentru asigurarea intereselor lor din Mexico. Singur statul mexican a intervenit cu scopul de a hotărî guvernul să țină în vigoare dispozițiile legii de neutralitate, cu privire la hotarele de vecinătate între amândouă țările. Căci contrabanda făcută de revoluționari, în interesul alimentării revoluțiunii, pare a fi consimțământul tacit al Statelor-Unite la mișcarea resculațiilor. În urma deselor interveniri, președintele Taft s'a simțit îndemnat să ia măsurile necesare împotriva liberei treceri de pe teritoriul mexican pe teritoriul Statelor-Unite. Mobilizarea armatei la Rio Grande sunt urmările acestor măsuri.

Că pericolul nu este iminent, arată și plecarea lui Taft la Washington, și concediul luat în aceste clipe critice de secretarul de stat Knox.

Agitația opiniei publice se explică prin faptul, că o astfel de mobilizare în grabă în Statele-Unite, este un eveniment rar, menit de a produce teama unui război iminent.

Alarmarea a fost fără nici un temei.

Conjurația portugheză. „Pal Mal Gazette” aduce noi amănunte referitor la conjurația portugheză, care are de scop reîntronizarea regelui Manuel. Spune între altele, că monarhiștii nu vor face nici o încercare în cele trei luni ce vin, căci voesc să aștepte mai întâi rezultatul alegerilor parlamentare. Se știe că Manuel are mulți aderenți nu numai între aristocrație, ci și între popor, care a rămas credincios vechilor credințe politice. Guvernul cunoaște planul monarhiștilor, din care cauză urmărește cu mare atenție pasurile lor, atât în țară cât și în străinătate.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 13 Martie n. 1911.

Mărțișorul.

Simbol frumos și plin de vrajă, mărțișorul e un mic noroc, talismanul frumuseții și al iubirii, cel dintâiu și cel mai vesel suris al primăverii. E un obicei străbun, pomenit de pe vremuri la Români, ca în zorii zilei de 1 Martie, încă până ce nu răsare soarele, copilele și tineretele femei să-și ascundă în sin prius de un fir de mătase, alb împletit cu roșu, un ban nou, de argint sau de aur. Acesta e așa numitul mărțișor care se poartă ascuns, astfel ca soarele să nu ajungă nici de cum vre-un colțișor din firul de mătase, altfel frumoasa ce-l poartă va fi arsă de razele soarelui de primăvară și întreaga vară va fi urită și pălită la chip. Bine ascuns și păzit de furișele raze, mărțișorul apără, de vânt, de boale, de rele, și noro-

coasa păzitoare credincioasă a micului talisman, vara, va fi pe înțelesul firului de mătase ce leagă țîșorul, alb ca laptele și roșie ca sângele. În șate, bunicele se deșteaptă îngrijorate la cântăcoșilor și răsucind pe fus, firul alb cu roșu, leagă el o băncuță de argint (cincizeci fileri) nouă care-s mai cu dare de mână, pun un galben (p mure de 5 cor) și strecurându-se cu grijă lângă țîșorul lor ce visează duse, le leagă mărțișor de gât, pe frunte, pe umeri și rostesc rugăciuni plorând mla și paza sției Fecioare. Purtat în neatinse de soare, întreagă luna lui Martie și mla până la sfîștul Gheorghe, mărțișorul (băncuța sau benul) se schimbă în ziua aceea. Pe el se cumpără ori urdă dulce, proaspă și vin roșu; firul de țîșe alb cu roșu, se agată de o tulpină de tranșă-l bată ploile și vântul, iar frumoasa să rămâie și roșie, sănătoasă și voioasă și mlădioasă ca tultrandafirului, ca floarea lui de curată și gingașe.

La orașe obiceiul acesta a luat proporții mai și dela simpla băncuță, bijuterii au creat o resursă de desfăcere. Se fac medalii de aur și argint, purcețuși de aur, cu pietre scumpe, flori și tot felul de amulete și brelocuri cari de cari mai tistice și mai bogate, pornind dela un franc până trei patru mii de franci un mărțișor. Apoi și în țîșul felului de a-l purta se schimbă, unele legă de braț, altele înălăturînd firul de mătase alb cu și îl prind de un lăntșor și-l poartă pe dinafară. mai pe scurt, un nou prilej de lux și cochetărie: mult sau mai puțin pretențios, după puteri, o feră ocazie pentru surprinderi și cadouri, căci mărțișor e în datină ca și luminarea la sîntele Paști. Sol dincios al primăverii, semn drăgălaș de iubire și știe, mărțișorul, de obicei, se dăruiește celor ce buie să-l poarte și nu e nimic mai fermecător, surisul copilelor, în această zi de primăvară, în eele dintâi clipe somnoroase, se amestecă cu z betul grațios ce mângăie mărțișorul găsit la gât, rutând razele celei dintâi dimineți de primăvară.

Dar și ce zi de tortură nu pricinuește nevinovă mărțișor, uitucului bărbat, care în zorul țîșrelor a p dut socoteala zilei de mărțișor!

— **O agapă în onoarea dlui Sever Bocu.** Aseară colegii din redacție și mai mulți amici personali și de principii s'au întrunit în restaurantul dela Crucea-Albă, la o masă comună în onoarea dlui Sever Bocu, din prilejul de berării sale din temnița Aradului unde a pcut acum a doua oară, două luni și jumătate de temniță ordinară. Societatea, doamne domni, a petrecut în vie animație câteva ce suri mai senine.

— **Pentru colecta Capelei românești din temnița Aradului, s'a mai primit dela**

Dnele: Sofia Bebeș . . .	10	Cor.
- Ingir Ittu . . .	05	"
- Letiția Oncu . . .	20	"
- Ecaterina Vătan . . .	10	"
- Elena Raicu . . .	10	"
- Sofia Papp . . .	05	"
Dnul Romulus Ciorogar . . .	10	"

70

Suma dinainte: 41

până în prezent total 114 Cor.

— **O nouă perfidie a »Gazetei«.** Monitorul minciunilor și calomniilor, înregistrînd liberarea dlui Sever Bocu, redactorul-șef al ziarului nostru, care a stat două luni și jumătate în temnița ordinară din Arad, adaogă că dl Bocu a stat închis „pentru calumnie pe calea presei”.

Dl Bocu a fost condamnat și a îndurat temnița aceasta grea pentru articolul „Calvarul presei noastre”, în care s'au zugrăvit suferințele mari ce le îndură presa românească din Ungaria...

Dl Bocu a suferit temnița aceasta în numele întregii prese românești... Prin urmare și în numele »Gazetei» care săvârșește acum perfidia de a-l prezinta lumii drept — calumniator.

— **Premiat mai de multeori.** —

BOROLINUL

leacul miraculos de casă alui

— — — **Dr. Borovszky** — — —

se vinde deja și la comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc de casă este neîntrecut la *bronhită, boale de nervi și musculare, dureri de cap și dinți*, precum și la toate boalele obvenite din raceală, ca *reumă, podagră, ischias, dureri în oase, aprinderi musculare și amorfire*, în fine la *dejerături* și la încetarea ranilor provenite din *arsuri*. — **Desinfector și mijloc excelent pentru scutire corpului.** Preparatorii: **Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapest, II Főutca No 77c.** Se capătă în sticle de 1-20, 2- și 2-50 coroane în Arad la Drogueria **Vojtek și Weisz** și la farmacia **Őrs Rezső** în Pâncota.

— **Moartea poetului G. Orleanu.** Din Galați ni se scrie: O telegramă venită din Paris anunță moartea fostului magistrat și poet G. Orleanu, fratele dlui M. G. Orleanu, fost ministru.

— **Regman secretar consistorial în Oradea-Mare.** O telegramă ne anunță: Azi a avut loc în consistorul gr.-or. român din Oradea-Mare alegerea de secretar consistorial. A reușit cu 17 voturi **Regman**, binecunoscutul profesor burdist din Caransebeș, față de **Hărăguș**, om de convingeri frumoase românești, dar care a primit totuși numai 2 voturi. Ci-că și-a găsit sacu petecu. *Cor.*

Tisza la Nyitra. Eri a avut loc sfințirea bisericii protestante din Nyitra, la care a luat parte și contele Tisza. În anturajul său erau bărbați din toate partidele politice împreună cu scriitorul **Herceg Ferencz**, actuala-i slugă credincioasă. Gelos de prestigiul contelui Apponyi, care și-așa e gata să apue, s'a luat asupra sa rolul ca să agite printre confesiuni contra ori căror reforme menite să promoveze înaintarea țării, și în primul rând contra votului universal. Actul de sfințire al bisericii a fost folosit de Tisza pentru a face agitație politică și cu scop de a câștiga aderenți pentru campania contra votului universal, iar în lipsa altor mijloace mai efective, face apel la sentimentele patriotice ale confesiunilor, cari — după cum ne lasă să ghicim din vorbirea sa de eri — sunt cele din urmă zăgazuri cari mai pot fi opuse reformei electorale, ce astăzi mai mult ca oricând, e pe cale de a se realiza.

E fără îndoială atitudinea cea mai bizară, deși cea mai caracteristică pentru vremile prin care trecem. Incarnațiunea desăvârșită a aspirațiilor feudale, contele Tisza, uzând până și de îndoelnică armă a clericalismului numai și numai ca să oprească vremea în loc. Și nu uitați că biserica ungurească reformată, nu are un credincios mai fanatic decât pe Tisza.

— **Rugare.** Toți acei P. O. Domni, cari au primit colecte pentru zidirea școlii române gr.-ort. din B. St. Martin, — sânt rugați a le trimite cu orice rezultat, — oficiului parohial gr.-ort.-român în Belényesszentmárton p. u. Belényes, — cel mult până la 17/30 Martie 1911, Pentru comitet; *Gavril Cristea* paroh.

— **Cine sânt «luptătorii» imperialismului maghiar?** În numărul nostru dela 10 Martie am dat la informațiuni sub titlul „Atacuri re-negate” ieșirea perfidă în contra Românilor a oarecărui Gillinger János, profesor la școala reală din Cașovia, care cu prilejul unei ședințe a societății pentru salvarea Săcuilor, a ținut să sperie auditorul cu fantoma Daco-României.

Referitor la acest Gillinger János un cetitor al ziarului nostru ne trimite unele date, în cari se arată că Gillinger a venit în Ungaria din România, înainte cu 9 ani și că în România a fost profesor de limba franceză.

Mama lui și astăzi se află în România, la înmormântatul eroului nostru, care este măestrul țărănișar.

Expulzat din România, „panmaghiarul” de acum se îndeletnicește cu spionarea mișcărilor Românilor, serviciu de altfel foarte re-nabil.

Gillinger întreține legături cu gazetarii jidani în România.

Pentru ce oare?

Atât ne scrie prietinel.

Din partea noastră facem întrebarea fraților de dincolo, nu știu ei mai de aproape cine nste acest Gillinger, ce rol misterios a avut în România, de unde a fost expulzat, — căci ni dorim să demascăm pe acești „luptători” ideii imperialiste maghiare, căci prin camniile adresate nouă, își pregătesc terenul conducerea publică?

— **Convocare.** Toți membrii ordinari ai «Societății române ortodoxe jubilar-imperiale pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericești în Viena» sunt convocați la a IV-a **ședință generală** a societății, care se va țineea arși, 28 l. c. la orele 8 seara, în restaurantul um grünen Tor» (VIII. Lerchenfeldstrasse 14 următoarea

Ordine de zi: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Citirea raportului anual. 3. Raportul comisiei de revizuire. 4. Votarea bugetului pe anul al V-lea administrativ. 5. Propuneri eventuale cf. § 30 alin. 2 din statute. 6. Alegerea celor 3 membrii ordinari și a unui suplent în comitet f. § 18 din statute precum și alegerea comisiei de revizuire și a tribunalului de arbitri. — Pentru comitet: *Dr. Mihai A. Popovici* secretar, *Alexandru Lupu* gen. în r. președinte.

— **Un negustor la modă.** Un ungar din comitatul Aradului stăpânea cu puținți ani în urmă vr'o patrusute pogoane de pământ și ca să-i fie fericirea deplină s'a însurat cu o fată — cea mai frumoasă — a unui proprietar de cheresirea din nordul Ungariei. Puțin în urmă mama proprietarului a murit și acestuia urându-i-se cu viața la țară, s'a mutat cu nevastă cu tot la Budapesta. Aci s'a pus pe trai și în curând și-a prăpădit tot avutul rămânând cu nevasta pe drumuri. Vreme îndelungată și-au trăgănat așa amarul până într'o zi a dat peste ei un inginer tehnic care cunoștea familia nevastei. Sprijinul a venit bine celor doi năpustiți și proprietarul de odinioară a fost recomandat de inginer ca muncitor la o fabrică. Frumuseța femeii însă aprinsese călcăiele binevoitorului inginer și când fostul proprietar a fost dat afară și din noua slujbă, inginerul pe care-l jigneau brutalitatea cu care s'ra trata nevasta, i-a cerut să se despartă de ea. Pentru a-l îndupleca i-a pus în perspectivă o frumoasă sumă de bani iar expropriatarul pentru cinci mii de lei a subscris o hârtie prin care își dă învoială să nu pună nici o piedecă în calea divorțului. După ce a luat banii, a plecat fără să-i mai dea de urmă, astfel procesul nu s'a sfârșit nici astăzi. O singură nădejde mai ademenia pe bietul inginer, că pribeagul va fi decretat mort și atunci nu-l va mai împiedeca nimic să-și vadă fericirea cu ochii. În vremea asta femeia trăia la el și împreună aveau doi copii.

Acum după șapte ani însă bărbatul s'a întors din America-de-miazăzi — pe unde pribegise muncind din greu ca să adune iarăși averea risipită — și s'a dus îndată la inginer ca să-și ceară nevasta înapoi. Nu făcea lucrul acesta din părere de rău, sau împins de dorința de a-și repara greșala, ci în nădejdea că va putea să mai stoarcă ceva bani dela inginer. I-a și formulat o nouă pretenție de 5000 coroane, dar inginerul la dat scurt pe ușă afară, făcând în aceeași vreme arătare la poliție despre noua escorcherie. Aventurierul însă a șters-o din bună vreme refugiindu-se în noua sa patrie Brazilia, unde va începe iară munca întreruptă în nădejdea chilipirului.

— **Congresul presei din anul acesta.** Cu prilejul serbărilor jubilar din anul acesta ale Italiei se va țineea la Roma și congresul presei al cărui program — după cât se anunță din Montecarlo e următorul: Deschiderea festivă a congresului în fața MM. LL. regele și regina Italiei, recepțiune la ministrul de externe San Giuliano și primarul Romei, vizitarea parcului regal din Quirinal. De aci va avea loc recepțiunea la ministrul de culte Credaro și vizitarea expoziției. Participanții la congres vor face apoi o excursie la Frascati și întorcându-se în drum spre Porino se vor opri la aici ca să lee parte la un banchet ce se va da în onoarea lor.

— **Fiul exregelui Milan în România.** Din București ni-se scrie: De câteva zile a sosit în Capitală tânărul Milan Cristici, fiul natural al fostului rege al Serbiei, Milan Obrenovici. Tânărul Cristici vine din Constantinopol și — după afirmațiile sale — n'ar fi trecut prin Serbia, de tema unui atentat.

El a intrat în România prin Constanța, urmărind fiind de un om de încredere al dușmanilor săi din Serbia.

Aci în Capitală a fost luat sub protecțiunea câtorva oameni, către cari avea scrisori de recomandare, fiind păzit și de agenții siguranței generale.

Tânărul Cristici pleacă la Budapesta. Acum câteva zile unele din zările bulgare arătau că Milan Cristici ar fi comis mai multe escrocherii la Sofia și că e urmărit de poliție.

Se prea poate ca acuzațiunea aceasta să nu fie întemeiată și ea să fi urmărit numai scopul de a compromite pe cel astfel învinuit.

— **Pe scenă și după culise.** În teatrul „Johann Strauss” din Viena se juca Vineri seara opereta „Cirkuskind” și cântăreața Mira Adel, împreună cu tenorul Louis Treuman transportaseră publicul până la extaz cu jocul lor frumos. Tenorul însă alături de rolul plin de vorbe dulci, spunea cântăreței cele mai mari grosolănii, cari însă nu le auzeau decât, cei de după culise. Cântăreața plesnea de mânie, dar trebuia să cânte și cu multă nerăbdare pându-se momentul ca să se răsbune. Când tenorul cuprinzându-o de mijloc a scos-o de pe scenă, ajungând între culise, i-a ars două palme de a răsunat tot crângul cel făcut pe pânze. Tenorul s'a repezit s'o înșface, dar ceilalți artiști l'au prins la timp și au încunjurat scandalul. Cauza a fost transpusă juriului teatral, care se va ocupa cu diferendul celor doi artiști.

— **Petrecere românească cu «csárdás».** Ni-se scrie: A aranjat-o însă preotul român din Varad-Velența (suburbiul Orășii), care de altfel întru toate numai conform simțului său lucrează, iubirea față de neam și biserică îl îndeamnă, să fie aderent al programelor kossuthiste și tot aceasta iubire îl îndeamnă să aranjeze cu credincioșii săi Români petreceri ungurești.

Venitul ar fi destinat pentru un scop destul de frumos. Dar ori care să fie scopul acela, în astfel de cazuri nu poate scuza mijloacele neiertate, cu atât mai puțin în cazul de față, unde acel preot kossuthist cu petrecerile sale contribuie în mod evident la desnaționalizarea mai grabnică a nefericiților de sub păstorie sa.

Ori că nu-și dă seamă de păcatul, ce-l comite contra neamului și atunci îl compătimim dimpreună cu toți poporenii săi, ori că chiar în urma convingerilor sale scrințite purcede în felul acesta și atunci trebuie să fie dejudecat și tractat după merit.

Românii de sub păstorie a acestui preot — deși locuiesc într'un suburbiu, unde nu sânt expuși, azi abia mai vorbesc românește. Grozavă durere, să auzi, că față de bătrâni, cari vorbesc românește, generația m i tinăra cum o rupe româneasca și cât de îndemână li-e să vorbească numai ungurește. Și la aceasta să mai adauge și „csárdásul”. Tocmai destul ca ei să-și piardă tot caracterul lor românesc.

Și ce mai ajungi atunci părinte cu biserica dtale? Ori că ți-ai ajuns scopul?

Căci dacă voști petrecere românească, atunci să fie așa. N'aveți decât, să vorbiți în loc de „csárdás” românește și să dansați în loc de „csárdás” Ardeleana și dela Dvoastră îi destul. Dar nu mai aduceți acolo și Unguri, că nu li-e locul.

Iar de vă trebuie bani, nu-i căutați pe calea aceasta căci vă faceți de rușine și înaintea Ungurilor, cari apoi la petrecere ei dispun câte „csárdăse” să fie, și nu Dvoastră.

Intradevăr multă păcătoșenie trebuie ca în suburbiul Orășii să putem ajunge în cele naționale acolo unde suntem de ex. cu Bichișul.

În Varad-Velența Români sânt în contract, iar în Bichiș numai cu unguri și rezultatul e același unii se perd văzând cu ochii precum s'au pierdut ceilalți.

Și aceasta se întâmplă acum în zilele de deșteptare națională și într'un oraș cu episcopie românească și conducători veritabili, unde însă conștiința națională doarme și unde trădătorul Mangra a scos în târg cauza națională ca s'o vândă.

Iar domni din Orade nu-și țin de datorință, ca măcar pur și simplu ca Români să se intereseze de frații lor din V. Velența?!

x **Au sosit cele mai noi gențe femeiești din piele** precum și fețe de mătase pentru genți, portmoneuri și portigaret, ornamente pentru coafură, bastoane, parfumuri etc. și se vind ieftin la magazinul Hegedüs Gyula, Arad, Andrásy-Ér No 15. Telefon No 506.

x **Nou magazin de ceasornice și juvaere** în strada Ion-Weitzer, edificiul școlii de fete. Serviciu prompt. Reparaturile ceasornicelor se făptuesc pe lângă garanție. Cu deosebită stimă solicit sprijinul publicului, **Vogel Laszlo**, giuvaergiu și ciasornicar în strada Ion-Weitzer.

ECONOMIE.

Cursurile cooperative în Germania.

În urma dezvoltării uriașe ce au luat cooperativele și federale în Germania (sunt peste 24000), s'a simțit necesitatea unor cursuri sistematice pentru amplexarea acestor societăți. În anul 1904 federala tuturor cooperativeelor din Germania a deschis în Darmstadt pentru funcționarii mai tineri dela diferitele centrale și cooperative un curs de cinci săptămâni, care în anii următori s'a dezvoltat într'un curs complet de șase luni, care ține din 1 Octombrie până la 1 Aprilie. Programul acestor cursuri e următorul:

1. Principiile și dezvoltarea sistemului cooperativ	99 ore
2. Dreptul cooperativ	98 "
3. Exerciții de contabilitate și administrație	203 "
4. Sistemul de revizuire	30 "
5. Intemeierea și conducerea diferitelor cooperative	66 "
6. Uzarete comerciale și tarife	36 "
7. Economia națională	38 "
8. Matematică comercială	34 "
9. Părți din dreptul civil la afacerilor la afacerile cooperative	70 "
10. Merceologie și tehnologie	40 "
11. Așezăminte caritative	3 "

Partea cea mai mare de instructori sânt funcționarii dela federala imp. din Darmstadt și chimiști dela stațiuni agronomice. Prin mijlocirea acestei federale ascultătorii acestor cursuri, (ordinari și extraordinari) primesc oficiu pe la diferitele federale, mai ales în serviciul de revizuire. Didactul este pentru indigeni 50 M., iar pentru streini 10 M. Examen de maturitate nu să cere, Deslușiri dă biroul federalei imp. din Darmstadt (Reichsverband der deutschen landw. Genossenschaften in Darmstadt).

Afară de acest curs, anul acesta s'a înființat la universitatea din Halle a. S. un seminar pentru sistemul cooperativ, care durează două semestre și să începe la 1 Aprilie a fiecărui an.

Programul primului semestru e următorul:

1. Introducere în știința politică și economică,
2. Principiu de economie națională,
3. Politica economiei naționale
4. Importanța economică a sistemului cooperativ,
5. Dreptul cooperativ,
6. Sistemul cooperativ la comercianți și industriași,
7. Sistemul cooperativ cu privire la vânzarea și cumpărarea în comun,
8. Sistemul băncilor și al societ. de asigurare,
9. Societăți de consum,
10. Contabilitate comercială,
11. Introducere în dreptul civil,

După terminarea celor două semestre să ține un examen; iar cei cari l-au făcut primesc o diplomă. Numai ascultătorii ordinari pot să se supună la examen. Condițiile de primire și taxele sânt aceleași, ca și pentru ceilalți ascultători dela universitate. Deslușiri dă profesorul Dr. Conrad, conducătorul acestui seminar (Halle a. S. Mühlweg 13).

Deosebirea între aceste două cursuri e că la cel din Darmstadt să are în vedere mai mult pregătirea practică a ascultătorilor, pe când la cel din Halle pregătirea științifică. Afară de aceia absolvenții cursurilor din Darmstadt, fie ei indigeni sau străini, au posibilitatea să intre direct în oficii salarizate sau pentru praxă, de care lucru să îngrijește conducerea școlii. Pentru cei cari au timpul de studiu limitat, să recomandă deci cursurile din Darmstadt.

Pe lângă aceste școli cooperative, mai sunt pe la federale o mulțime de cursuri de contabilitate.

Dăm aceste lămuriri mai mult pentru orientarea tinerilor, cari doresc să pătrundă sistemul cooperativ și să cunoască de aproape însemnătatea lui.

BIBLIOGRAFII.

Raportul comitetului societății pentru cultura și literatura română din Bucovina.

Din raportul comitetului societății pentru cultura și literatura română în Bucovina, prezentat adunării generale la 5 Martie n. 1911 reținem datele următoare:

Partea administrativă: Comitetul care are conducerea societății dela 16 Novembre 1909 a ținut 28 de ședințe și 2 adunări generale extra-ordinare. A regulat cotizațiile membrilor, încasând și restanțele anilor trecuți. La casierie și secretariat a introdus cărți noi, pentru purtarea agendelor și pentru introducerea în carte specială a proceselor verbale. A început alcătuirea arhivei, neterminând-o. — Biblioteca, lipsită de orice îngrijire a fost rănduită, iar pentru sala de lectură sau abonat toate revistele și ziarele românești mai de seamă. A despărțit administrația internatului de administrația societății, introducându-se socoteli separate. Localitățile Societății au fost închinat Românilor, înlăturând astfel streinii. Comitetul a cumpărat și o realitate în preț de 100.000 cor. Numărul membrilor ordinari a fost cu finea anului 1910, 247.

Partea culturală: Comitetul și-a împlinit în parte însărcinarea luată pentru propagarea culturii la sate, rămânând nerealizat, proiectul conferințelor ținute de studenți universitari și proiectul publicării de broșuri populare. A angajat ca conferențiar popular pe gospodarul Pavel Percec, care a ținut 10 conferințe. A împărțit la țară 2000 de exemplare din „Calendarul copiilor” și 2000 de exemplare din „Istoria Românilor” de N. Iorga, trimisă în dar de Liga culturală. A acordat mai multe subvenții literare, încurajând astfel pe scriitorii bucovineni, ajutând revistele și societățile studențești. În luna Ianuarie Societatea scriitorilor români din România, ținând o serie de șezători literare în centrele Bucovinei, comitetul s'a îngrijit de aranjarea și succesul lor. În Februarie a aranjat în unire cu societățile studențești o ședință festivă în onoarea dlui Titu Maiorescu, rostind discursul festiv vice-președintele societății, dl dr. Sextil Pușcariu.

Comitetul a angajat o trupă teatrală din România, care sub conducerea artistului Petre Liciu a dat în lunie o serie de 15 reprezentații în diferite orașe. Tot la invitarea comitetului, dl Vasile Pârvan, profesor la universitatea din București, a ținut două conferințe, una în Cernăuți și una în Suceava.

Comitetului îi revine și meritul clădirii internatului pentru meseriași români, cărora până la terminarea clădirii li-sa pus la dispoziție o cameră din palatul național, servindu-le de sală de lectură.

Intr'o anchetă și în mai multe ședințe, comitetul a discutat și chestia transformării școlii gr.-or. superioare de fete într'un liceu.

Averea societății a crescut în mod considerabil prin noua testare, făcută de văduva protopresbiter Maria Constantinovici din Dorna prețuită cu 77.000 cor.

Din acest raport se vede limpede pregetul de sus de comitet, pentru înaintarea primei societăți culturale a Românilor din Bucovina care are de îndeplinit „mai ales în timpul de față, când poporul nostru trece printr'o pază de dezvoltare hotărât oare pentru viitorul său, când în viața noastră națională se ivesc aproape zilnic o mulțime de probleme de cea mai mare importanță, parte neglijate multă vreme în trecut, parte devenite actuale

în timpul din urmă, un rol frumos dar greu.” Nădăduim că comitetul care are de vice-președinte pe unul dintre cei mai iluștri bărbați ai noștri dl Dr. Sextil Pușcariu și de secretar pe destoinicul luptător, dl Gheorghe Tofan va desfășura și mai departe tot cu acelaș dor de muncă frumosul program al înaintării culturale a fraților din Bucovina.

A apărut Nr. 18 din „Noua revistă română” cu următorul sumar:

Rezultatul alegerilor pentru parlament. — Naționalismul după alegeri. — Chestia hirtiei. — Artur Gorovei: Pe hotarul țării. — Dr. Florea Simionescu: O problemă socială. — Dr. Ilie Gherghel: Răspuns dlui I. Bogdan. — N. C. Ionescu: Din literatura celei de-a patra dimensiuni: „Sărmanul Dionis”. — N. Stănescu: În parc (versuri). — Ioan Dragu: Masca. — Cecilia Cuțescu-Stork: Th. Cornel. — Emil Isac: Scrisoare din Ardeal. — Note și informații. — Revista revistelor. — Memento.

In curând va apare:

»Magdalena«

poem dramatic în 3 acte

De A. Maior.

Abonamente se pot face de pe acum trimițând 3 cor. la librăria »Tribunii«.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curînd apărute următoarele cărți:

I. Agărbiceanu. În întuneric. Nuvele à 2+20 fil. porto.

Radu Baltag. Feciorul și alte nuvele. à 150+20 fil. porto.

Mihail Lungianu. În sărbători. Nuvele à 150+20 fil. porto.

Hai să rădem. Almanachul revistei Minervă ilustrată pe 1911 à 1+20 fil. porto.

Biblioteca universală.

Nr. 1. N. Ținc: »Monstrul« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 2. Conte Aulic de Echartshausen: »Prici Răsvrătirilor și Leacul lor« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 3. M. Eminescu: »Sărmanul Dionis«, nuvelă à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 4-5. Henryk Sienkiewicz: »O idilă în Savana« à 50 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 6. Emile Zola: »Sărbătoarea din Coqueville« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 7. Guy de Maupassant: »Nuvele« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 8-9. Leon Tolstoi: »Un desmoștenit al soartei B și »Romanul unui cal«, à 50 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 10. Carol de Eckartshausen: »Isvoarele crimelor și posibilitatea de ale preînămpina« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 10. Xavier de Maistre: »Tinăra Sibireană« à 10 fil. plus 5 fil. portoi.

Nr. 12. Bernardin de St. Pierre: »Coliba indiană« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 13. Wilhelm Hauff: »Cerșetoarea dela Poarta Artelor« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 14. Guy de Maupassant: »Nuvele« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 15-16. Mor Jokai: »Nuvele« à 50 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 17-18-18. N. G. Rădulescu-Niger: »Jertfa« à 75 fil plus 10 fil.

Nr. 20. Alphonse Daudet: »Nuvele«, à 25 fil. plus 5 fil. porto.

La »Librăria Tribunei« se află de vânzare următoarele cărți mai nou apărute:

H. Stahl. Bucureștii ce se duc. Cu 97 ilustrațiuni originale à cor. 2:50 plus 20 fil. porto.

Ioan Adam. Vorbe de clacă. Cor. 1:25 plus 10 fil. porto.

Sofocle. Oedip la Colona. Traducere grecesc de M. Jorgulescu. Cu o prefață de N. Iorga, à 75 fil. plus 5 fil. porto.

Victor Eftimiu. Fără suflet. Nuvele și schițe 30 fil. plus 5 fil. porto.

Apostol D. Culea. Invățământul despre na-
ră. În școala primară á cor. 350 plus 30
porto.

Consfătuirea din 23-24 April 1910 a par-
lului Naționalist-democrat și Intrunirea pu-
lică din 25 April 1910, Cuvântările ținute la
este prilejuri á 50 fil. plus 10 fil. porto.

Lacrimi, Adio și declamări funebre. Ma-
al pentru preoți, învățători, cantori și pen-
tot omul care dorește a cunoaște valoarea
estei lumi trecătoare, de **Aron Boca din
Cheriu.** Ed. II. revăzută și îndreptată á 70
plus 5 fil. porto.

C. Rădulescu motou. În zilele noastre de
arhie. Scrisori către tineri á 15 fil. plus 5
porto.

D. Rădulescu Motru. Sufletul neamului nos-
t. Calități bune și defecte á 15 fil. plus 5 fil.
porto.

La librăria „Tribunei“ se află de vânzare
neile pe 12 luni, în 12 volume, legate în
le cu copcii, toate 12 volume 172 cor.

DICȚIONARUL

**mirilor de localități cu poporațiune
mână din Ungaria,** compus din încredințara
ociatunii pentru literatura română și cultura
orului român de **S. Moldovan și Nicolau
gan.** Prețul 5 Cor plus 20 fil. porto. Se poate
ocura la Librăria Tribunei, Arad.

Dare de seamă.

La balul costumat (port național) din 9 Fe-
bruarie n. a. c. aranjat de „Reuniunea feme-
române din Arad și provincie“ s'a încasat
totul cor. 2031, spese au fost cor. 843.59,
rămas profit curat Cor. 1187.41.

Suprasolviri am primit dela: I. P. S. Sa dl
scop Ioan Ig. Papp, Arad 20 cor., dl Dr.
eriu Tisu, medic în Brad 90 cor., d-na Au-
a Dr. Petranu, Arad 30 cor., dl Gheorghe
adin, Silindia, d-na Virginia Dr. Hotăran,
a, dl Dr. Sever Ispravnic, avocat Arad și
Dr. Victor Bontescu, Hațeg toți câte 20
cor., Ioan Iancu Iliu-Murășană, frații Burza
ad și N. Roxin ppop, Măkerék câte 14 cor.,
Nicolae Oncu Arad, Ioan Moldovan Arad.
n Popescu Toplița, Axente Secula Șiria, Iliu
su Curtici, Iosif Vuculescu Șepreș, Dr. Ro-
el Veliciu Arad și Dr. Iuliu Cădariu S.-Ni-
aul-mare toți câte 10 cor., Dr. Gheorghe
rășanu Beiuș 6 cor., Dr. Liviu Ghilezan
doș, Ștefan Lele Morada, Dr. Teodor Bur-
t Boroșineu, Vasilie Dârlea Sinteia, Iuliu
bay Arad, Liviu Ispravnic Curtici și Ioan
era Tămănd câte 5 cor., Iosif Gall Arad,
zideriu Bartha Arad, Dr. Dimitrie Mangra-
de, Dr. Caius Bredicianu Lugoș, Virgil
onescu Arad, Ioan Beiuș Arad, Dr. Ștefan
vány, Iliu Murășană, Dr. Cornel Ardelean
șineu, d-na Victoria Dr. Erdélyi Orăștie și
colonelul Boeriu Arad toți câte 4 cor., C.
u Leucușești, Maria Ciungan Arad, Nico-
Vașca Homorog, Avesalon Țucra Alios,
Ion Ilica Hațeg și Toma Sirca, Monerău
câte 2 Cor.

S-au răscumpărat invitățile următorii:

na Hermina Maniu, Lugoș cu 100 coroane,
Livia Dr. Ciaclan, Pecica, cu 50 coroane,
Aloizia Sida, Budapesta, cu 40 coroane,
S. Sa dl Mitropolit Ioan Meșianu, dnii
mel Silviu de Herbay, Dr. Emil Babeș,
apesta, II. Sa dl Iosif Gall, Lucareț, dna
ora Dr. Mărcuș și dl Dr. Aurel Novac,
ica, cu câte 20 coroane, Prea Cuv. Sa dl
imandrit Augustin Hamzea, Bodrog cu 15
dane și dl Gherasim Serb, Arad cu 10 co-
roane.

Arad, 12 Martie 1911.

Pentru „Reuniunea femeilor române din
d și provincie“:

etifia Oncu,
prezidentă.

Sofia V. Pap,
casieră.

Poșta Redacției.

I. P. (Fizeș). Adresați-vă librăriei „Școala română“
în Suceava (Bucovina).

I. M. (Cluj). Partea a doua s'a publicat în numărul
37. Salutăți și noroc!

Cașovia. Personajul de care întrebi nu e nici în
cea mai îndepărtată origină jidan. E o veche familie
boierească

I. P. Blaj. Articolul d-tale ar stărni mari resent-
imente și nu credem că ar putea folosi cauzei pe
care o dorești s'o susții.

Poșta Administrației.

Gh. Bârsa. Făgăraș. Am primit 14 Cor. ca
abonament până la 1 Iulie 1911.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**

„Tribuna“ Institut tipografic, Nichia și con.

MOBILE

bune și ieftine

se află în renumita fabrică din

Oradea-mare-Nagyvárad

Kossuth (Sas)-utca 7. alui

Reisz Miksa

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, viz à-vis cu casa comitatului.

Felctul Fischer EHz. Poarta II.

Consultații dela orele 8-12 a. m. și 3-6 d. a.

Credite pe ipotecă, pe cambia

și pentru oficanți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

telefon nr. 376.

Dare de samă și mulțămită publică.

Cu ocaziunea balului dat de comuna biseri-
cească gr. ort. rom. din Beiuș la 19 Februarie
n. 1911 au binevoit a suprasolvi sau a-și răs-
cumpăra biletul de intrare următorii: I. P. S.
Dl mitropolit Ioan Meșianu 15 cor., P. S. Sa
Dl episcop Ioan I. Papp 20 cor., Ioan Papp
Oradea-mare 20 cor., Ioan Erdeli Beiuș 18 cor.,
Partenie Cosma Sibiu 20 cor., M. Sturza Viena

10 cor., Dr N. Oncu Arad 5 cor., Dr. N. Șerban
5 cor., Gavr. Rednic Budapesta 5 cor., Ioan La-
zar Budapesta 5 cor., G. Dudulescu Mertig 5
cor., Dr. I. Poynar Beiuș 5 cor., Kóhn Ienő Beiuș
3 cor., Prodanovici Teodor 4 cor., Ornstein Kál-
mán 3 cor. Krausz Dezső, Faragó Sándor, Kohn
Salamon, Weisz Adolf, Stern N. văduva Nadra,
Jude Nicolae, Vas. Bodin și Ioan Mocsány câte
2 cor. — Tuturor marinimoșilor contribuitoari li-se
aduce și pe aceasta cale din partea comunei bi-
sericești mulțămită Bunul Dumnezeu le răsplă-
tească cu prisos jertfa adusă pe altarul școalei
noastre confesionale.

Beiuș, la 7 Martie n. 1911.

Ioan Roșu, Georgiu Poplucă, Dr. Emil Cosma,
not. comit. episcop primar președ. comit. par.

În atenția proprietarilor de pomi.

Ofer altoi nobile de pruni bosnieci, anume
„Balkanska Carica“ (împărăteasa din Balcan)
și „Kraljica Bosne“ (Regina Bosniei.)

Altoile de doi trei ani cu coroană frumoasă
sunt de cel mai bun soi al prunilor cunoscuți
până acum. Fructele proaspete sânt foarte mari
extraordinar de dulci și gustoase, se coc pela
sfârșitul lui August și sunt potrivite ca fructe
pentru masă și uscate, ori pentru pregătirea ma-
majurului sau a rachiului.

Prunele mele nu sufer de păgubitoare boala
de frunze Polystigma rubrum cum se întâmplă la
prunele obișnuite la cari de multe ori cade frunza
în mijlocul verii și rodul suferă simțitor. Prunii
mei au fost premiați în repețite rânduri cu pre-
miul întâi din partea guvernului Bosniei și Her-
țegovinei, cu medalie de aur la expoziția mile-
nară din Budapesta din 1896, la expoziția din
Viena în 1897 cu medalie de argint la expoziția
universală din 1900 la Paris și cu medalia de
aur, la prima expoziție agrară din Bosnia și Her-
țegovina la Sarajevo în 1910. Pentru calitatea al-
toilor mei de pruni primesc cea mai extremă
garanție.

Sava T. Kojdić, mare proprietar
în Brčka, (Bosnia),

„SĂTMĂREANA“

Inst. de credit și economii soc. pe acții în
Seini (Szinérváralja).

Concurs.

Publicăm concurs pentru un post de
comptabil dotat cu 1500 coroane salar
anual și 300 coroane relut de cuartir la
filiala noastră din Arded (Erdőd); mai de-
parte un post de comptabil cu salar anual
de 1500 coroane și cuartir în natura cu
luminat și încălzit; eventual un post de
practicant salarizat cu 1000 coroane
anual, cuartir în natura cu luminat și încăl-
zit la „Sătmăreana“ institut de credit și e-
conomii societate pe acții în Seini.

Cuartirul comun al funcționarilor e în
casa institutului.

Reflectanții au se documenteze, că au
absolvat cu maturitate o școală comercială
superioară; că posed limba română și ma-
ghiară în vorbire și scriere, eventual și cea
germană; că reflectantul la postul de comp-
tabil din Arded are praxa îndestulitoare
pentru a conduce de sine stătător compta-
bilitatea filialei; iar concurentul la postul
de comptabil la centrală, că are praxă de
2 ani.

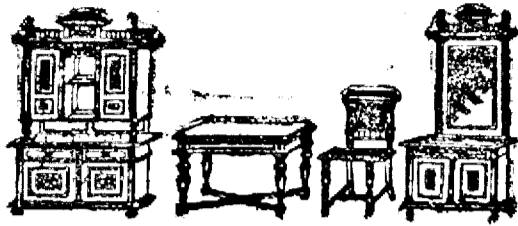
Funcționarii aleși au să-și ocupe posturile
îndată după alegere sau cel mult până în
1 Mai a. c.

Recursele se vor înainta până în 25 Mar-
tie Direcțiunei institutului de credit și economii
„Sătmăreana“ în Seini (Szinérváralja).

Seini, la 27 Februarie 1911.

Direcțiunea.

Baumann Arnold Alba Iulia: Gyulafvár fabrică și magazin de mobile

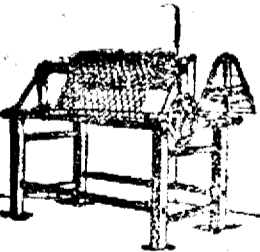

Magazinul de mobile executate în atelierul propriu cel mai mare din Ardeal. Mare asortiment de mobile gata ș. s. aranjamente pentru prînzitor, dormitor, salon și odăi domnești. — COVOARE, perdele, saltele pentru pat etc. și totfelul de lucrări în bransa aceasta se execută prompt. Atelier de tapeterie și decorație. Fabrică de matrațe din fir galvanizat. — Intreprindere de pompe funebrale. — Fabrică de mobile (Alia) Alud-Nagyened. CATALOGUL se expediază pentru 2 cor — sau ulterior să se trimită — îndărpt.

Florenthál Vilmos

ciasornicar și giuvaergiu
Segesvár, Beyergasse No 16.
Depozit bogat de totfelul de
ciasornice de aur și argint
precum și ciasornice de metal
și nickel.
Articlii de argint de China.
Ochelari și zwickeri de Rathenov.
Reparaturile se execută solid și prompt.

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază
VÁRADY LAJOS
fabrică de instrumente
H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.
Nu trebuie să anteprenori; domeniile,
comunele, singuraticii: singuri pot
face săparea cu instrumentele mele.
— Primi lucrător mijlocesc. —
Recomand și mașini pen-
tru împletitul de sîrmă.
Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
Premiat la 6 expoziții.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzute cu marca de scutire S. Maria de Maria-
cell pe cari poporul le numește „Picături de Ma-
riacell, pentru stomac”, de 30 de ani s'au între-
buințat cu succes așa, că sunt indis-
pensabili pentru orice casă. — Pioă-
turile acestea au efect neîntreut la
iregularitățile de stomac, contra sto-
măului și împing ardere de stomac
inculerea scaunului, — circuli de
cap și stomac; greață, amețeală,
vomare, insomnie, colică, anemie,
gălbînare, etc.

Se capătă în fiecare farmacie. —
O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică
90 fil. 6 sticle Cor. 5-40 3 sticle
mari Cor. 4-80. — Pentru trimiterea
înainte a sumei trimite franco: —
BRÁDY K. farmacie la
„Regele Ungariei” în VIENA,
— I. Fleischmarkt 2., Depot 5.
FIȚI ATENȚII! la marca de scutire, care reprezintă
pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie
și la subscriere, care este eople chipului de pe ia-
ture și să respingeți orice imitație. — — —

Márton Tamás

atelier cu mașini electrice pentru as-
cutire artistică și fabricare de cuțite
Marosvásárhely,

Petőfi-ter No 1.

Se recomandă pentru pre-
gătirea și ascuțirea oricărui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru căsăpie; bucătărie; pen-
tru masă și bricege, unelte
pentru ciubotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a șase
brice, barbierilor le
socotesc taxa numai
— pentru cinci. —

Fischer Testvérek

fabricanți de țesături de sîrmă, împletituri
de sîrmă pentru garduri, site și de coarde
din sîrmă de oțel pentru paturi etc. în

Arad, József-főherceg-ut 8.

Fabrica: Kossuth-utca No 45.

Telefon No 557.

Recomandă în atențiunea on. public
magazinul bogat cu lucrări de
bransa aceasta, care capătă cu
prețuri ieftine de concurență. —
Catalog de prețuri trimite gratuit.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălătul rufelor cu aburi, în
ALBA IULIA - Gyulafehérvár,
Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

OH! DOAMNE!

Mă 'nădușe afurisita
de tuse.

In contra tusei, răgușelei și flegmei
s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1-20 cor. —

— O cutie de probă 50 fileri. —

Depozit principal la:

farmacia „NADOR” gyogytár

Budapest, VI., Váci-körut 17.

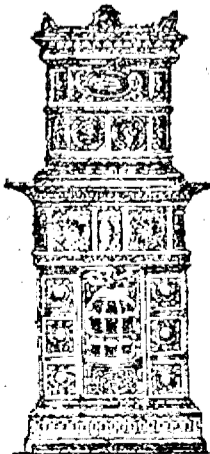
SĂ TRĂIASCĂ!

„Pastilele lui Egger”
m'au vindecat îngrab!

Se poate capăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád
Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojték Kálmán și la drogeriile: Nesto
Hanzu și Vojték és Weisz. — In Gyorok la farm.: Masznik Dániel. — M. Pécska: Adler Gy. Lajos
— O. Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Ko-
lozsvár, strada Monostor 7 am deschis un mare magazin
înregistrat și provăzute cu cuptoare din țară și străinătate,
unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de maiolică
stil secesion și cuptoare de oțel Daniel, precum și căminuri
și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, as-
gurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor
prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:

Tamásy József, Kolozsvár.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

reprezintă pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în

Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul atelier de reparaturi în Lugoj.

reprezintă și executăm tot felul de lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri aparținând branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Dózsa János maeștru - cojocar în Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca maeștru perfect întru prepararea tuturor articlilor aparținătoare acestei branșe precum:

guleri preparative, gulere bune, manșoane (muff) în executare modernă și după cel mai elegant gust.

Blane și tocuri de picioare, etc

Reparaturile se execută prompt.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Este trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurității din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui oameni să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile or secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și ul, ci trebuie să ne adresăm unul astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înțelege existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muzeum körút 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul însuși eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile ceie mai neglese, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începăturile de confuzie a minții, urmările onanței și ale sifilicului, erecțiunile de spermă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceoace privește cura, departarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marea de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite de-căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapesta, dela I Nov. IV., Muzeum körút 13.

Invenție nouă!

Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, macină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut - pe lângă garanță și numai într-o mărime.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfăcerea sămânței de lucernă și trifoiu de mână cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE (Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

Fabricație specială de

MOBILE DIN PIELE

ENGLEZEASCĂ.

Se colorează mobile vechi din piele

La cerere trimite preț-curent gratuit

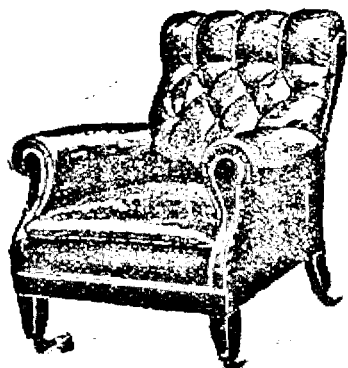
Szűcs A.

tapețier

Budapest,

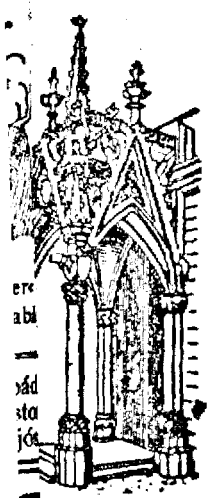
VII., Károly-

körút 5/c.

Gy Sándor, sculptor, Arad Str. Kossuth No 4.

în stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz. ::

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, tofelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios.

În 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a vopsitorilor auritorilor și lustruitorilor diploma.

Taferner Antal

auritor de biserică și saloane

Versecz, Temesvári-u 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de branșă aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenia și orice icoane bisericesti.

La dorință pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincie merg pe — — — speșele mele proprii. — — —

Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Prăvălie nouă!

Prima »Depozit de rachiuri lea Crișului« (Körösvölgyi a raktár) s'a deschis în nr. 1, Andrásy-tér 5. (Almay) o prăvălie nouă unde se vinde: —

Chiu de prune

șoldii, rom, coniac, licheuri și vinuri din pivnițele lui Almay în sticle. —

Având sprijinul onor. public

Cu stimă:

WARCZ PÁL conducător.

Biroul arhitectului

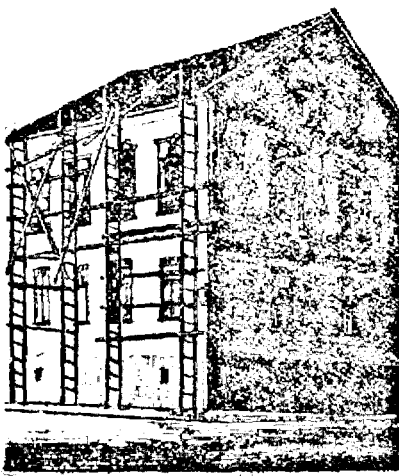
Jj. Czako Lajos

Kolozsvár

Monostori-ut 60.

Telefon No 936.

Primește orice lucrări din acest ram, planuri, preliminară de spese, conducerea și supraveghierea edificărilor, controlarea și valorarea lor, cum și edificări complete, atât în loc cât și în provincie, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Schubauer J.

atelier de

ștampile

de gumă și gravură

Arad, Salacz-utca 3.

Execută artistic gravuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, aramă și gumă, sigile cu firmă (emblemă), stanțe, cuie pentru steaguri, insignii pentru societăți și sport. Magazin de mașini p. numerație, ștampile pentru dat și prese pentru rotunzire. Execuție promptă.

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în
Timișoara-Fabrik, Andrassy-ut No 22.
și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,
etc., fabricație proprie în executare
de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, livrează
— mai ieftin ca orice concurență. —

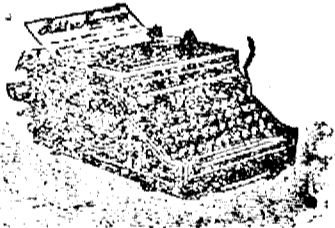
Recomandându-se on. public roagă
cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,
măiestru de sculptură în piatră.

Abonați și răspândiți în toate părțile țării

„TRIBUNA“

cereți-o în toate cafenelele, restaurantele,
hotelurile și ospătăriile cercetate de români!

Mașini de scris

IDEAL și ERICA.

GRAMOFONE

Mașini de cusut VERITAS.

(fabricație proprie) și cele mai solide părți constitutive: panglici
de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la mecanicul:

George Barthelmie, Brașov, Weisz Mihály-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier mecanic din Ardeal.
Atelier p. reparat mașini speciale de scris, de orice sistem dea-
semenea aparate mecanice fine etc. Școală de scris cu mașina.

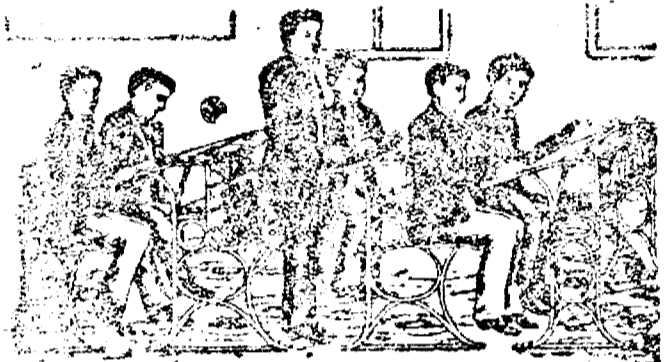
Maison Schuster

salon de modă

franceză și engleză pentru dame

Cluj-Kolozsvár, Unió-u. 12. etagiul I.

Recomandă în atențiunea on. public din loc și pro-
vință salonul de modă pentru dame transpus din Paris la
cererea publică aci, aranjat cu cele mai bune puteri de lucru.
Referindu-mă la cei 15 ani de experiență din străinătate sunt
în poziție, ca să îndețulesc chiar și cele mai fine dorinți ale
onoratului public, deoarece în salonul meu am adus lucrători
tot din Paris și astfel on. public poate să-mi cerceteze mo-
delele cele mai noi expuse în salonul meu și procurate
din cea mai renumită casă din Paris, Pavuin-Creed și Drecol
și rog on public să mă onoreze și sprijinească cu comande.

Cele mai moderne
mașini mobile
fier și aram
și cele mai prac
bănci higie
nice de școa
și mobilarea
cuițelor, hot
lor, spitalelor

Școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune
materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se
realizează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

- Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașini

= Atelierul de fotografiat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fo-
tografii, deasemenea acvarele, picturi în ulei,
specialități pe pânze ori mătase cari prin spă-
lare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă
n'o confundați, Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás
király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.
Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

== Au sosit toate noutățile de primăvară: ==

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI

pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai ieftini ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PÂNZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

Rog să binevoiți a privi

vitrinele mele.